

OPERA

2015. március
április

Tallér Zsófia

Bemutatók:

Leánder és Lenszirom

A Rajna kincse

A hattyúk tava

Aida

Eperjes Károly–Vincze Balázs

Schöck Atala

Marcus Jupither

BMW
Art & Culture

A vezetés élménye

www.bmw.hu

BMW
Art&Culture

APPASSIONATO.

A BMW GROUP MAGYARORSZÁG AZ OPERA STRATÉGIAI PARTNERE.

Kifinomult elegancia, az esztétikum megteremtése és a tökéletes teljesítményre való szenvedélyes törekvés – a BMW Group alapértékei közel 100 éves történelmünk során mit sem változtak. A részletekre való aprólékos odafigyelés és a legmodernebb technikák hagyományos értékekkel történő ötvözése minden BMW autóban tetten érhető. Ezért érezzük kötelességünknek, hogy az élményt ne csak vezetés közben, hanem a kultúra és a művészet területén is képviseljük. A BMW Group Magyarország ezért az Opera prémium, stratégiai partnere.

Tisztelt magyar operabarátok!

Gyakran teszik fel nekem a kérdést: mi az, ami összeköt a magyar közönséggel, hol és hogyan alakult ki közöttünk ez a szoros kapcsolat?

Mi, teátrumhoz és társulathoz nem kötődő, szabadúszó előadók úgy keressük a kenyerünket, hogy keresztbe-kasul utazzuk a világot. Számos színpadon mutatjuk be művészetünket a hagyományos színházaktól kezdve sportarénákon át a filmszínházakig. Fellépünk rádió- és tévéműsorokban is, ahol akár élő, akár felvételtől közvetített adásban igyekszünk emlékezetes pillanatokot szerezni a közönségnek. Nyilvánvaló, hogy sikereink közvetlenül kapcsolódnak az általunk nyújtott zenei élményhez, de sajnos nagyon ritkán tudunk részt venni a produkcióknak otthont adó országok társadalmi életében. Magyarország azonban számomra kivételt jelent, és azon kevés helyek közé tartozik, ahol rendszeresen segítem egy alapítvány tevékenységét, amely munkát a jövőben is folytatni szeretném. Ezen felül nagy megtiszteltetés számomra, hogy az egyik legszebb magyar város, Veszprém is díszpolgárává fogadott. Így nem csoda, hogy szeretek Magyarországon fellépni!

Egyik legörömtelibb élményem is ehhez az országhoz köt, hiszen lehetőségem volt végre Otellót a budapesti Operaház színpadán megformálni. A zenekar és a kórus a próbák, valamint az előadások során a legjobb formájukat hozták, továbbá remekül képzett szólisták és Marco Comin személyében egy csodálatos fiatal karmester vett körül. S mindez az Ybl Miklós tervezte lenyűgöző épületben, amely minden évvel csak egyre szebbnek tűnik – ennél jobb körülményeket nem is kívánhatnék magamnak!

José Cura

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ

ERKEL
SZÍNHÁZ

MAGYAR NEMZETI
BALETT

A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
ZENEKARA

BUDAPESTI OPERA
KÓRUS

- 3 **TISZTELT MAGYAR OPERABARÁTOK!**
José Cura beköszöntője
- 6 **KOBOLD, KANDÚR, KERÁL**
Leánder és Lenszirom
- 10 **VIZUÁLIS ORGIA ÉS BAROKKOS GAZDAGSÁG NÉLKÜL**
A Rajna kincse – M. Tóth Géza–Halász Péter-interjú
- 14 **KLASSZIKUS ÚJ KÖNTÖSBEN**
A hattyúk tava
- 18 **A HÁBORÚ ÁRNYÉKÁBAN**
Aida
- 22 **KOLOZSVÁRI KINCSEK BUDAPESTEN**
Intézményi együttműködések
- 24 **NAGYPÉNTEKI KIRÁNDULÁS**
Eperjes Károly–Vincze Balázs-interjú
- 27 **HÁROM HANG A HARMADIKBÓL**
A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának koncertjéhez
- 30 **ÖRÖK VISSZATÉRÉS**
Antoni Wit
- 33 **HA KELL, PLISZÍROZNAK, BROKATÍROZNAK**
Kulissza: középpontban a jelmez
- 36 **A BÉRLETEZÉS 130 ÉVE**
Achív
- 40 **IRÁNYT VÁLTOTT AZ OPERA KOMMUNIKÁCIÓJA**
Művészet és marketing
- 46 **ÚJ SZELEK**
TáncTrend'15

48 **TÁNCPANORÁMA**
Pas de Quatre'15

51 **ALBERICH ÉS AZ ÁCS**
Marcus Jupither-interjú

54 **KELETI BÓDULAT**
FrenchLateNight

56 **A HÁROM KÍVÁNSÁG ÁTKA**
A kéjenc útja

58 **TÖBB MINT TÁNC**
Manon

60 **FELSZABADÍTVA**
Nabucco

62 **BÁLOK BÁLJA**
Faust Bál

64 **MÉZESKALÁCS HELYETT**
Morzsabál

OPERA

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ: Ókovács Szilveszter főigazgató

KIADVÁNYKONCEPCIÓ: dr. Turkovics Monika
marketing- és kommunikációs igazgató

SZERKESZTŐ: Filip Viktória

ARCULAT: Mátai és Végh Kreatív Műhely

KORREKTOR: Endreiné Szemők Ildikó

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

NYOMDA:

CÍMLAPFOTÓ:

HIRDETÉSFELVÉTEL:

Megjelenik 30 000 példányban.

ISSN 1789-4093

Mátai és Végh Kreatív Műhely

Keskeny és Társai 2001 Kft.

Emmer László

hirdetes@opera.hu

SZERZŐK: Becze Szilvia | Jászay Tamás | Karczag Márton | László Ferenc | Major Rita | Mesterházi Gábor | Molnár Kinga | Oláh András | Pallós Tamás
Szentgyörgyi Rita | V. Nagy Viktória

FOTÓ: Berecz Valter | Csibi Szilvia | Emmer László | Eder Vera | Frenák Pál Társulat | Herman Péter | Kocsis Judit | Körtvélyesi László | Mezey Béla | J. Multarzynski
Nagy Attila | Operaház Archivuma | Operaház Emlékgyűjteménye | Papp Éva | Pályi Zsófia | Pintér Leó | Rákossy Péter | Tomas Opitz

Címlapon

Kobold, kandúr, kerál

 MOLNÁR ÁGNES, BAKONYI MARCELL, TALLÉR ZSÓFIA | Fotó: Emmer László

Áprilisban családi meseopera ősbemutatójának színhelye lesz az Erkel Színház. Szilágyi Andor nagyszerű mesejátékából Tallér Zsófia írt operát, amely Zsótér Sándor rendezésében jut majd a közönség elé. Az új magyar operáról a zeneszerzőt kérdeztük. *László Ferenc*

– Operát rendszerint még ma is felkérésre, megrendelésre szokás írni. Így történt ez a *Leánder és Lenszirom* esetében is?

– Igen, nem is olyan régen, 2013 novemberében ért a megkeresés az Operaházból egy gyermekopera megkomponálására. Kész szövegkönyvet is ajánlottak a munkához, ám azután kérésre szabad kezlet adtak, mert én azt szerettem volna, ha személyes közöm van a választott témához, hiszen úgy sokkal valószínűbb, hogy személyes mondanóm is lesz majd. Két fiú édesanyjaként mondhatni naprakész vagyok a

gyermekirodalomban, még akkor is, ha a nagyobbik fiam, húszéves lévén, már rég nem is igényli az esti mesélést. A keresés közben két szempont vezérelt: egyrészt akcióban gazdag mesét kerestem, másrészt pedig a rendelkezésemre álló idő korlátozottságára tekintettel olyat, amelynek már létezik színpadra írt formája. Így jutottam el a Budapest Bábszínházhoz is, ahonnan Meczner János igazgató mintegy ráadás képpen hívta fel a figyelmemet Szilágyi Andor meséjére, a *Leánder és Lenszirom*ra. Nem túlzom el a mese rám tett hatását: szerelem volt első olvasásra.

– Mi tetszett meg Önnek ebben a mesében? Másképp fogalmazva mi teszi azt kívánatos operai alapanyaggá?

– Megtetszett a *Leánder és Lenszirom* furcsa, stilizált nyelve, s az a bájos önirónia, amely áthatja az egész művet, s amely majd a szülők vagy akár a nagyobb gyerekek számára is érthető és élvezetes lehet. Tetszett a nagyon eredeti történet, amely mögött mégis ott rejlik egyszerre a népmesék világa, de a *Csongor és Tünde* vagy *A varázsfuvola* hangulata is. S nagyon megfelelt ez a mese annak az előzetes szándékomnak is,

hogy a színpadon mindig történjen valami. A mesének ezt a mozgalmasságát Szöllösi Barnabás librettója is remekül megőrzi. Ami pedig a mese nyelvének stilizáltságát illeti, azt úgy érzem, egyáltalán nem esett nehezemre megzenésíteni. Mert ez az egyszerre nagyon régmúltbeli és nagyon mai hangvétel valósággal ráfelel az én fogalmazási modoromra, zeneszerzői stílusomra.

– Milyen zenére számítsanak a gyerekek és szülei? Pár évvel ezelőtt egy interjúban úgy fogalmazott: „mindig van bel cantós íze a zenémnek”.

– Azt hiszem, most is lesz ilyen bel cantós íz. A zeném, így a Leánder és Lenszirom zenéje is olyan, amit általában posztmodernnek szokás nevezni. Sok reminiscenciával, a múlt stílusaira építve, de abból mai, személyes mondandójú zenét életre hívva. S ami alighanem a legfontosabb: olyan zenét kívántam írni, amely a drámaiságot szolgálva előreviszi a mese cselekményét. Így ebben az operában nem lesz semmiféle önmagáért való hangzás, se szép, se csúnya.

– Az opera ősbemutatóját Zsótér Sándor rendezi, akivel nem először dolgoznak együtt.

– Úgy fogalmaznék, hogy régóta érett már, hogy egyszer csináljunk egy közös operát Zsótér Sándorral. Tíz éve teremtünk közösen operai szituációkat, alapvetően prózai előadásokba (*Az öreg hölgy látogatása, A kaukázusi krétakőr*) elhelyezve azokat. Ez azonban most egy az egyben operai vállalkozás, amit különösen izgalmassá tesz az a tény, hogy gyermekek és felnőttek számára egyaránt érvényes előadást kívánunk létrehozni. ○

Leánder és Lenszirom személyes missziója

A két címszereplő, a Leándert alakító Bakonyi Marcell és a Lensziromot megformáló Molnár Ágnes is megosztotta velünk a szereppel kapcsolatos gondolatait. A szoprán énekesnő több szempontból is nagyon fontosnak tartja a produkciót. „Ez egy meseopera, és nekem régóta misszióm a gyerekek bevezetése a komolyzenébe. Zeneakadémiai tanulmányaim idején több opera és daljáték keresztmetszetét készítettük el a Szolnoki Szimfonikusokkal közösen, több korosztályt is megszólítva, az öthat évesektől egészen a gimnazistákig. Nagyszerű színpadi élményeim születtek ebből a korszakból, annak ellenére, hogy nem volt könnyű feladat. A gyerekek nagyon őszinték, nekik a legnehezebb játszani. Másrészt nagyon lényegesnek tartom az új művek bemutatását. Már több kortárs opera és oratórium ősbemutatóján énekeltem, ami nagyon érdekes élmény volt számomra, hiszen ezek a művek itt és most íródnak. Számomra ez olyan, mintha visszacsöppenhetnék egy régebbi korba, amikor az operát a zeneszerzők színpadra állítás közben is igazították-javították, a közönség pedig izgalommal várta a legelső találkozást.

Alapvető követelmény továbbá, hogy amit a gyerekek kapnak, az jó és minőségi élmény legyen. Tallér Zsófia zeneszerzői tehetsége pedig erre tökéletes. Most is gyönyörű zenét írt, ami nem gyermekdal-egyszerűségű, de a gyerekeket sohasem az érdekli, amit már kívülről fújnak.

Vágyunk az újra, a szépre, és többet képesek befogadni, mint amennyit feltételeznénk róluk. Hálásak, amikor komolyan veszik őket.

Ez az opera tele van humorral, érdekes karakterekkel, s persze ott szerepel benne a kihagyhatatlan szerelmi szál is. Lenszirom egy kissé elkényeztetett, gyerekes királylány, akiből a darab végére komoly, érett nő válik, a szeretet vezérelte döntések által. Nemcsak énekesként kihívás ez a mű számomra, hiszen színésziileg is izgalmas lesz megformálni a főhős szerelmét.”

A meseoperáról hasonló lelkesedéssel beszél a Leánderként feltűnő Bakonyi Marcell. „Nagy öröm számomra, hogy felkértek Leánder szerepére, mert gyerekoperában játszani mindig különleges alkalom a közönség őszintesége és érzékenysége miatt. Mindezt korábbi tapasztalataim alapján mondhatom, hiszen több ifjúsági előadásban is szerepeltem már, a Zürichi Operában például Fafnert játszottam a *A Nibelung gyűrűje gyerekeknek* című produkcióban. Tallér Zsófia munkája magas színvonalú, a zenei szövet sokféle motívumból áll össze. Leánder figurája is összetett, hiszen a mese elején egy önsajnáló csúf koboldot ismerünk meg, aki a történet végére megszépül. Színészi szempontból is nagyszerű kihívás lesz a szerep megformálása, nagy várakozással tekintek elébe.”

KÉPMÁS

stílusos, bátor, elkötelezett

ÉRTÉKES TARTALOM A TARTALMAS ÉLETHEZ.

Vizuális orgia és barokkos gazdagság nélkül

Richard Wagner *Ringjének* első része, *A Rajna kincse* március 21-i bemutatójával négy évig tartó vállalkozás kezdődik az Operaházban. Az új, szokatlan vizuális elemeket felvonultató rendezésről és a zenei megvalósításról M. Tóth Géza rendezővel és Halász Péter karmesterrel az Opera főzeneigazgatójával beszélgettünk.

V. Nagy Viktória

– Wagner *Ringjének* előadása minden dalszínház életében heroikus vállalkozás. Miért éppen most látták elérkezettnek az időt, hogy új rendezésben állítsák színre *A Nibelung gyűrűjét*?

M. Tóth Géza: A Wagner-játszásnak nagy hagyománya van Magyarországon, és szinte nincs olyan nemzedék, amelynek ne lennének nagy, meghatározó Wagner-élményei, legyen az a *Parsifal*, a *Mesterdalnokok* vagy a *Ring*.

Halász Péter: Én már akkor csöppenem bele az Operaház életébe, amikor

szó volt róla, hogy lesz egy új *Ring*. Nagyon örültem, és kapva kaptam az alkalmon, hogy elvezényelhetem. Wagner művei mindig aktuálisak, a *Ring* pedig most sokkal időszerűbb, mint mondjuk tizenöt éve volt, mert igen erős a közéletben is az úgynevezett útkeresés, ami az egyik fő témája ennek a ciklusnak is.

– Azonnal igent mondott, amikor felkérték a rendezésre?

M. T. G.: Persze. Tisztában vagyok a jelentőségével, megtisztelő voltával. Óriási feladat, ha hajlanék rá, biztosan

beleremegne a lábam. Örülök, hogy felvetődött, hogy képes lehetek megrendezni a tetralógiát, és azon vagyok, hogy ezt igazoljam. A felkérés óta eltelt időben nem múlik el nap úgy, hogy ne foglalkozzam *A Rajna kincsével*. Felkészülten várom az énekesekkel való munkát, és örültem, hogy Péter lett a produkció karmestere.

– Karmesterként most vezényli először a Ringet?

H. P.: Igen. A *Trisztán és Izoldát* már vezényeltem, korábban pedig, korrepetitorként, jó pár Wagner-operát betanítottam. De a Ringgel ez az első találkozásom.

– És milyen az ismerkedés?

H. P.: Bár négy részből áll, a Ring egyetlen opera – még ha most *A Rajna kincsén* kívül nem is foglalkozom a többi részével. Olyan, mint amikor az

ember lassan felmászik egy lépcsőház tetejére, majd fölről visszatekint, hogy lássa a megtett utat. Most álltam neki a mászásnak.

– Wagnernél az összművészet jegyében a zene mellett ugyanolyan fontos a szöveg és a látvány is. Ez utóbbival, vagyis a színpadi megvalósítással azonban rendre megküzdének a rendezők. Ön milyen úton indult el?

M. T. G.: Minden munkához analitikusan közelítek, az adott műből próbálom meg kibontani a megoldást. A Ring esetében két dolog tűnt kézenfekvőnek: vagy a mitológiai megközelítést veszem alapul, vagy a társadalomkritikait. Úgy éreztem, hogy Wagnernek a mitológiai szöveg lehetőséget teremtett, hogy a társadalomkritikai mondanivalóját a közönség elé tárja. A 19. század második

felében számos nagy filozófussal és eszmetörténésszel barátkozva Wagner egyre érzékenyebbé vált az akkori Európa társadalmi változásaira. A Ring alapkérdése, hogy miként lehet a pénz hatalom által az egyén társadalmi pozícióját megtartani vagy növelni. Mert talán nem is azért akar mindenki följebb lépni egy fokkal, mert ott kényelmesebben érzi magát, hanem mert retteg a lecsúszástól. A Ring lényegében a társadalmi hierarchikus szinteket mutatja be. Wagner mitológiai alakokkal mesél arról a pénz és a hatalom által kialakított rendszerről, amelyben fokozatosan a még több pénz és a még több hatalom vágyása lesz az a mozgó elv, ami az egészet elevenen tartja. Ugyanakkor persze felteszi a kérdést, hogy ez hosszú távon működik-e. Fenntartható-e ez a hierarchizált rendszer? Van-e, létezhet-e folyamatos fejlődés? Ha minden igaz, és Isten éltet bennünket, akkor 2018-ban, *Az istenek alkonyában* megkapjuk a válaszokat.

– Ez hosszú idő, és nem ritka, hogy Az istenek alkonyára bizony elfárad, átalakul a kezdetben még oly szilárdnak hitt rendezői koncepció. Lehet egy ilyen nagy ívű történetben ennyire előre gondolkodni?

M. T. G.: Remélem, mert én is ezt céloztam meg. Biztos, hogy erősíti a négy mű egyívűségét, ha a színpadkép képi dramaturgiája – tehát nem feltétlenül a látvány maga, hanem az, ahogy a látvány megképződik a színpadon – logikájában azonos. Olyan megoldást kerestem, ami szabadságot ad, de közben stíláris egységet is jelent. Több projektorral és sok átlátszó vagy félig átlátszó, reflektív vagy félig reflektív vetítőfelülettel hozunk létre olyan tereket, amelyeket úgy alakítunk, ahogy az adott jelenet,

felvonás megkívánja. Ez számtalan lehetőséget kínál, de vizuálisan mégis egységbe foglalja ezt a tizennégy órányi történetet. Azt remélem, hogy a rendezés segít abban, hogy a történetmesélés meseszerű legyen, hogy mindig legyen mit nézni a színpadon. Persze ez nem jelent vizuális orgiát, barokkos gazdagságot, és szerencsés lenne, ha nem vonná el a figyelmet az énekesről, a színészi játékról és az egyéb szcenikai megoldásokról sem. A Rajna kincsében két projektorral dolgozunk; izgalmas téri játékot szeretnénk létrehozni, valami mást, mint egy egyszerű háttérvetítés. Azt szeretném elérni, hogy a vetített kép folyamatos mozgóképi közege legyen az egész játéknak, és egyben a mű misztikus jellegét is segítsen megjeleníteni.

– Wagner rendezői utasításait mennyire veszi figyelembe?

M. T. G.: Amennyire csak lehet.

– Karmesterként hogyan érdemes közelíteni ehhez a monstiumhoz?

H. P.: Erre nehéz válaszolni, mert ha befejezzük a ciklust, valószínűleg mást mondok majd a tapasztalataim birtokában. A Ringről sokan sok mindent elmondtak már, sokféleképpen

játszották: drámaian, historikusan, gyorsan vagy éppen nagyon lassan. Egyelőre próbálok felfedezni ezt az univerzumot, és minél mélyebbre ásni benne, ami most főként a partitúraelemzést jelenti.

– Van olyan dirigens, akinek a Ring-interpretációját követendőnek tartja?

H. P.: Óriási mérföldkövek vannak. Karajané a késő romantikus hangzásvilágra épül, és abban csodálatos, egész. Tinédzserkoromtól a Solti György-féle lemez volt a polcomon, mindig nagyon szerettem, a józansága miatt. De az utóbbi években érdekes, új impulzusok is értek, mint például Thomas Hengelbrock régi típusú hangszereken előadott *Parsifalja*. Ami azonban számomra most fontos, az az, hogy az adott akusztikai környezetben az adott énekesekkel és zenészekkel olyan hangzást hozunk létre, aminek köszönhetően logikus egésszé áll össze a történet. Daniel Barenboim mondta, hogy olyan, hogy Beethoven *IX. szimfóniája* nem is létezik, csupán a partitúra van, ami olyan, mint egy csontváz, és a zenészek és a karmester dolga, hogy életre keltse azt. Viszont ha az jól működik, akkor előadás közben

az emberen átfolyhat a zene. Ezt az állapotot szeretném elérni: józanul közelíték a Ringhez, de részszégre vágyom.

– Wagnernek komoly rajongótáborra van. Kérdés: lehet-e új híveket szerezni?

H. P.: Wagnert sokan hasonlítják droghoz. Van, aki évek folyamán nő bele, és van, akit – akár zenei képzettség nélkül is – azonnal megcsap és fogva tart ez a jellegzetes zenei világ. Az biztos, hogy nem szeretnék nagyon patetikus zenei nyelvezetet...

M. T. G.: Ez jó hír!

H. P.: Tehát nem a késő romantikus Wagnert szeretném megmutatni, hanem inkább arra törekszem, hogy a zenei gondolatokat és a motívikus összefüggéseket is logikusan lehessen követni. Mert ami legjobban megérintett a partitúra tanulásában, az az, hogy a Ring nagyon világos és átlátható rendszer. Örülök, ha a mostani előadókkal és alkotókkal is ebből az irányból tudnánk közelíteni hozzá. ○

*A 130 éves Opera köszönti
a 2015. március 14-én*

10 éves Müpát!

*Gratulálunk a 10 éve töretlenül világszínvonalú programokhoz!
Elsősorban arra vagyunk büszkék,
hogy a Müpa és az Opera intézményi együttműködő partnerek!*

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT, MÜPA!

Klasszikus új köntösben

Április végétől ismét látható lesz az Operaház műsorán *A hattyúk tava*, a balettrepertoár költői szépségű alpműve. Marius Petipa és Lev Ivanov 19. századi remeke ezúttal új koreográfiával, a holland táncalkotó, Rudi van Dantzig a hagyományt megtartó, mégis újító változatában kerül színpadra. Major Rita

○ A HATTYÚK TAVA – SHOKO NAKAMURA, LEBLANC GERGELY | Fotó: Emmer László

○ A HATTYÚK TAVA – SHOKO NAKAMURA, JURIJ KEKALO | Fotó: Emmer László

A hattyúk tava olyan balett, amely keletkezése óta szinte folyamatosan látható a világ valamennyi színpadán, hervadhatatlan klasszikus, közönségsiker, táncos szerepálom, szüntelen téma a tánctörténéseknek, esztétáknak. Vajon mivel vívta ki páratlan és töretlen népszerűségét? A melankolikus herceg története, aki saját világában nem talál párt magának, az elvarázsolt hattyúlányban azonban álmai szerelméért küzd, igazi mese látványos jelenetekkel, szemet-lelket gyönyörködtető, színes táncokkal. Érzelmek és szenvedély, talány és szépség, fehér és fekete, kékes fényben úszó tópart és pompás bálterem... Minden együtt van ahhoz, hogy a darab a műfajt kedvelő közönségnek élvezetet nyújtson. Ezért is válhatott *A diótörő* mellett a balettirodalom igazi bestsellerévé.

A Budapestre érkező produkció, a Holland Nemzeti Balett által 1988-ban bemutatott változat, igazán látványos előadás. Különleges értéke, hogy alkotója nagy hangsúlyt fektetett a szereplők karakterének kidolgozására, a táncok tiszta szépségére, a dramaturgiai pontosságra. Bár van Dantzig 2012-ben elhunyt, örökségét méltóképpen őrzi a holland társulat és Toer van Schayk koreográfus, aki ugyancsak részt vett az eredeti változat létrehozásában. Schayk nem csupán a harmadik felvonás nagyszabású karaktertáncait állította színpadra, de az előadás díszlet- és jelmeztervezője is volt. Így azután a mostani budapesti bemutatón is „rajta tartja a szemét”.

Az is érdekesség, hogy ez a változat nem a szerelmesek boldog egymásra találásával zárul, azaz nem a „happy endes” verzió, hanem az eredeti alkotói szándéknak megfelelően

○ A HATTYÚK TAVA – LEBLANC GERGELY, SHOKO NAKAMURA | Fotó: Emmer László

drámai befejezést kap, a herceg a végső küzdelemben a viharban kiáradt tóba fullad.

A hattyúk tava sikerében ugyanakkor az 1895-ös ősbemutató óta nagy szerepe volt Pjotr Iljics Csajkovszkij muzsikájának. Bár a zeneszerző a második, immár sikeres premiert nem érthette meg - ugyanis 1877-ben Moszkvában volt már egy rosszul sikerült változat Julius Reisinger koreográfiájával, mégis szinte egyes részei éppúgy fülébe csengenek a nézőnek, mint ahogyan egyes táncos részek is felejthetetlenek maradnak. Csajkovszkij ezúttal valóban nem csupán „talp alá való” muzsikát komponált, ahogyan ez akkoriban divatban volt, hanem valóságos programzenét, amely az érzelmeket mélyről fakadó költészettel ábrázolja. Talán a saját érzelmeit, saját vívódásait is... Gondoljunk csak a tóparti jelenetre, ahol az elvarázsolt hattyúlánnyal vall sorsáról a szabadulásának reményét sejtető hercegnek.

A „balettek balettje” tehát nem akármilyen kihívást jelent a klasszikus balettegyütteseknek. A tökéletes technikai tudás mellett a szerepformálásra is nagy hangsúly kerül, különösen a kettős főszerep, Odette és Odília esetében. A fehér és a fekete hattyú két különböző karakterét egyetlen balerínának kell megformálnia, nem csupán a romantikus kettősség végleteit érzékeltetve, de a női jellem kettősségét is megmutatva. Hiszen a poétikus, törekeny, légies álomlény mellett ott áll a temperamentumával csábító hús-vér asszony, aki – ha csak egy pillanatra is – el tudja téríteni ígéretétől a herceget. Az már a tánc történések dolga, hogy ebben a kettősségben a romantika két balerínatípusát a tündér- és a karakterbalerinát is felfedezzék. Kétségtelen, hogy bár A hattyúk tava a 19. századi balettek klassziczálódásának idején született Oroszországban, mégis olyan romantikus vonásokat tartalmaz,

amellyel különlegesen egyedi helyet vívott ki magának a tánc történetben. Nem véletlen tehát, hogy az elvarázsolt hattyú-lány alakja modern koreográfusokat, filmrendezőket, rajzfilmkészítőket, színházi rendezőket is megihletett. Lehet újabb és újabb értelmezéseket keresni és adni a mesebeli történetnek, lehet modern kori párhuzamokat keresni, lélektani magyarázatokkal operálni. Ezek a megoldások, mint például a *Fekete hattyú* című 2010-ben bemutatott pszichotriller, ugyancsak a balett halhatatlanságát szolgálják. De van más módszer is arra, hogy a 19. századi eredeti alkotás ne csupán múzeumi ereklyeként éljen tovább. Rudi van Dantzig ilyen megoldást választott. Nem azt tűzte ki célul, hogy pusztán „leporolja” a darabot, sokkal inkább úgy „restaurálta”, hogy értékei tündöklőbbek legyenek, a színpadi látvány korunkhoz szóljon, a figurák elevenek legyenek, a közönség megértse az érzéseiket, kapcsolataikat, a táncok pedig szikrázó szépségét tükrözzék annak a korszaknak, amelyben a klasszikus balett megszületett, de egyben a ma táncosainak képességeihez is igazodjanak. Talán ez az igazi út ahhoz, hogy a romantikus-klasszikus balettek korunk színpadán is megállják a helyüket, ne csupán muzeális értéként, hanem újraértelmezett műalkotásként is.

A hattyúk tava különböző változatainak felidézése és főbb szerepei híres alakítóinak felsorolása könyveket töltene meg. A mostani bemutató is fejezetet jelent a darab történetében és minden bizonnyal a mai magyar táncos generáció pályafutásában is. Mert A hattyúk tava legenda. A hattyúk tava etalon. ○

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MAGYAR NEMZETI

BALETT

Rudi van Dantzig
Toer van Schayk
Pjotr Iljics Csajkovszkij

A hattyúk tava

Produkción és koreográfia Marius Petipa és Lev Ivanov nyomán ▶ **Rudi van Dantzig**

Néptáncbetét koreográfia (III. felv.) ▶ **Toer van Schayk**

Díszlet- és jelmeztervező ▶ **Toer van Schayk**

A díszlet- és jelmeztervező asszisztense ▶ **Ruud Lutgens**

Világítástervező ▶ **Jan Hofstra**

Betanító balettmesterek ▶ **Caroline Iura, Eleonora Demichelis, Toer van Schayk**

Bemutató ▶ 2015. április 25., Operaház

További előadások ▶ 2015. április 26., 29., 30., május 2., 3., 7., 9., 10.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

A *Nabucco* után újabb nagyszabású, ókori témájú opera premiérje következik áprilisban az Erkel Színházban: a Jászai-díjas Mohácsi János első operarendezése a zenetörténet alighanem legismertebb és egyik leggyakrabban műsorra tűzött darabja, az *Aida* lesz.

Jászay Tamás

A háború árnyékában

○ HECTOR LOPEZ MENDOZA, GÁL ERIKA | Fotó: Nagy Attila

Pedig az 1871-es premierhez röggös út vezetett: az Egyiptomban uralkodó Ismail pasa a kairói operaház megnyitására Verditől rendelt darabot, ám ő visszautasította a felkérést, így 1869-ben végül a *Rigolettó*-val avatták fel az épületet. Az etióp rabszolgatartó és az egyiptomi hadvezér tragikus szerelmét taglaló történetet Auguste Mariette, a majdani bemutató látványvilágáért is felelős egyiptológus jegyezte le, és hogy a sztori iránt Verdi mégis érdeklődni kezdett, az őt magát is meglepte. (És a nem is olyan rossz nyelvek szerint a meggyőzéshez pszichológiai hadviselésre is szükség volt: a Mesternek ugyanis azt mondták, hogy ha ő nem írja meg az operát, Gounod, mi több, Wagner boldogan megteszi...) Azonban hiába készült el az olasz zeneszerző a munkával, az elhúzódó francia–porosz háború miatt a premierre csak újabb több hónapos késéssel kerülhetett sor.

Akkor viszont nem akármilyen külsőségek között: a kortárs híradások két héttel a bemutató előtt aranyáron elkelt belépőkről, zsúfolásig telt házról és egyértelmű bombasikerről szólnak.

Verdi azonban nem volt jelen azon az estén Kairóban: nem értett egyet azzal, hogy az első előadásra az egyszerű nézők kizárásával csak politikusokat, előkelőségeket és kritikusokat invitáltak meg. Így aztán nem meglepő, hogy Verdi a néhány hónappal későbbi, 1872 februárjában Milánóban rendezett és hasonló ovációval fogadott premiert tartotta műve valódi bemutatójának. Az opera sikere viharos sebességgel söpört végig egész Itálián. Ha netán városi legenda is, mégis érdemes megemlíteni egy vidéki olasz úr esetét, aki a hisztérikus fogadtatás miatt egymás után kétszer is megnézte az *Aidát*, ám az sajnálatos módon egyszer sem nyerte el a tetszését. Nem volt rest tollat ragadni, dühös levélben követelte vissza Verditől az utazás, a szállás és a vacsora költségeit, aki az étkezés kivételével meg is térítette az általa okozott „kárt”...

Az *Aida* mindenkori színrevitelében alighanem az jelenti a legnagyobb feladatot, hogy látszólag nincs benne semmi kihívás: a monumentalitás, a főleg az opera első két felvonását uraló grandiózus tablók lehető

○ KOREOGRÁFIA: BODOR JOHANNA
Fotó: Nagy Attila

○ HECTOR LOPEZ MENDOZA | Fotó: Nagy Attila

○ GÁL ERIKA, KOVÁCS ISTVÁN | Fotó: Nagy Attila

leglátványosabb kivitelezése egyszerre hagyomány és kötelesség. Ha pedig egy tapasztalt operanézővel felsoroltatnánk az Aida kötelező kellékeit, alighanem a lista elején szerepelne a kígyó, a teve, jómódú operaházaknál persze az elefánt is. Fodor Géza szofisztikált megfogalmazásában „a színjáték a »Massenregie«-től eltekintve úgyszólván magától elrendeződik, a díszletek és a jelmezek pedig az egyiptómánia fantáziaképeit tárják eléink, s csak a dekorativitás fokában különböznek egymástól”.

A mesés Keleten játszódó operának ugyanakkor fontos kérdése a „külföldit”, a „Másikat”, az alávetettet jelképező Aida pozíciója, már csak azért is, mert tudjuk jól, hogy Verdi egyik leggyakoribb témája volt a hatalom és az elnyomottak viszonyának ábrázolása. (Erre utal, hogy a szerző korszakmegjelölése is teljesen általános, nem köthető az egyiptomi birodalom egyetlen szakaszához sem.) Egy adatbázis szerint a világ tizenkettedik legtöbbet játszott operája az Aida: 2008 és 2013 között több mint 270 (!) különböző előadásban vitték színre. A nagy számok törvénye alapján nem nehéz kitalálni, hogy ezek legtöbbje merőben hasonló tónusú lehetett, ám izgalmas

fejlemény, hogy az utóbbi években több, főleg nyugat-európai előadásban kiiktatták a piramisos-pálmafás festett hátteret, hogy a hangsúlyt a főszereplők kamaradramájára, egyéni viszonyaira helyezték, s így valóban értelmezzék a darabot.

Mohácsi János először nyúlt klasszikus nagyoperához, ám rajongói pontosan tudják, hogy pályáját végigkísérte és -kíséri a zene: előadásai társszerzőjeként tünteti fel állandó alkotótársát, Kovács Márton zeneszerzőt. Amikor a zenével ápolts viszonyáról kérdezem, azt mondja: „Életemnek fontos része a muzsika, pedig nem zenélek, csak hallgatok. A zene igen lényeges a színpadon, akinek nem, az a hiányát használja, anélkül, hogy tudna róla. Nekem annyira alapvető mindez, hogy külön hangsúlyt fektetek arra, hogy élő zene szóljon, vagy hogy mai zeneszerző írja azt, olyan személy, akinek közvetlen köze van az előadáshoz.”

Az nem kérdés, hogy a többi színházi munkájához képest valódi újdonságot jelentett operát rendezni, ám amikor a részletekről faggatom, kiderül, hogy valójában a próbák során gazdagított váratlan élményekkel: „A zenéből fakadó kötöttségek adóttak, de nem

szorosabbak, mint egy-egy operett dedikáltan zenés részeinél. Nem tudtam, hogy készüljek fel, és igazából a meglepetést nem az opera műfajának próbálása, hanem az operai próbák próbálása jelentette. Újszerű volt, hogy fejben kell megrendezni mindent, és a helyszínen gyakorlatilag csak az így kigondolt dolgokat kérheted-követelheted meg. Másra nincsen idő.”

Amikor Mohácsi Jánost a korábbi Aida-élményeiről faggatom, a feljebb leírtakkal egybehangozóan állítja, hogy bár természetesen látott más előadásokat is, de azok legtöbbször a pusztá artisztikumról szóltak, ami őt önmagában nem érdekelt. De vajon mi van az Aida kötelező művészi jelentésén túl? „Számomra a kapaszkodót a háború jelentette, amit nem szoktak komolyan venni, mi viszont erre fűztük fel az egész történetet. Az előadás arról szól, hogyan tapos bele a hadviselés az emberek életébe.” Gyakori alkotótársak segítettek Mohácsit elképzelése megvalósításában: Khell Zsolt díszlete, Remete Kriszta jelmezei, Bodor Johanna koreográfiája teszi teljessé az élményt, amelyben most a miskolci nyári előbemutató után a fővárosi nézők is részesülhetnek. ○

AZ ÉTTERMEK MEGMENTŐJE

BEREZNAVY TAMÁS

A KONYVIA ORDOGÉ

HEGYETLENŰL PROFI

A MŰSOR FŐTÁMOGATÓI:

METRO

FEBRUÁR 27-TŐL
MINDEN PÉNTEKEN 21.30

tv2.hu

Kolozsvári kincsek Budapesten

Márciusban ismét látható az Erkel Színházban Verdi méltatlanul mellőzött operája, a *Luisa Miller*. Az előző évadban a Kolozsvári Magyar Operával koprodukcióban létrejött előadás azonban csupán egyetlen eleme a határon túli intézményel kibontakozó, széles körű együttműködésnek.

Oláh András

○ PATAKI ADORJÁN, KOLONITS KLÁRA | Fotó: Csibi Szilvia

○ KOVÁCS ISTVÁN | Fotó: Csibi Szilvia

Kolozsvár a 18. század végétől vált az erdélyi és az egyetemes magyar operajátzás egyik bölcsőjévé, máig is fontos központjává. 1821-ben magyar társulat számára itt létesült elsőként önálló kőszínház, ahol egy évvel később mutatták be az első nemzeti operát, Ruzitska József *Béla futása* című művét. „A Kolozsvári Magyar Opera kultúrtörténeti helyszín az operajátzás számára – mondta Ókovács Szilveszter, az Operaház főigazgatója –, így adta magát a gondolat, hogy a Budapesten kívüli operaműhelyek közül elsőként ezzel a határon túltra szorult, nagy múltú együttessel fűzze szorosabbra a kapcsolatot a fővárosi dalszínház. A hagyománytiszteleten túl ezt az is indokolja, hogy a Kolozsvári Magyar Opera kifejezetten nehéz anyagi és technikai feltételek mellett tart fent igen jelentékenynek mondható, csaknem harminc műből álló repertoárt” – fogalmazott a főigazgató.

„A budapesti megmutakozás a Kolozsvári Magyar Opera számára is fontos – hangsúlyozta Szép Gyula, az intézmény igazgatója. – Nagyon jó színvonalú a jelenlegi társulatunk, és mivel a magyar főváros operaélete a kolozsvárinál intenzívebben van jelen az európai vérkeringésben, ezek az estek számunkra olyan kiemelkedő, szakmai lelkesedést

○ BUSA TAMÁS, KOLONITS KLÁRA,
KOVÁCS ISTVÁN | Fotó: Csibi Szilvia

generáló pillanatok, amelyek ösztönzően hatnak a művészekre.”

„Mivel a magyar operajátszást a 19. század óta e két önálló intézmény interakciója határozta meg, a kapcsolat történelminek is tekinthető. Már Erkel Ferenc is Kolozsvárott vált valódi zeneszerzővé és az operának elkötelezett karmesterré” – emlékeztetett Selmeczi György, a Kolozsvári Magyar Opera megbízott művészeti vezetője, a Luisa Miller című előadás karmestere. A kommunizmus évtizedeit leszámítva minden korban volt átjárás a két ház között. A rendszerváltozás idején Daróczi Tamás, napjainkban pedig Kálmáncsi Mihály és Kiss B. Atilla is Kolozsvárról indulva vált az Opera meghatározó énekesévé. Bemutatkozott már Budapesten Kele Brigitta, a Kolozsvári Magyar Opera vezető szopránja is, akivel a 2016/17-es évadra a New York-i Metropolitan kötött szerződést.

A rendszerváltozást követően a vendégjátékok is feltűntek a két ház műsorán: 1991-ben először a kolozsváriak jöttek Budapestre, majd egy év múlva az Operaház tagjai vettek részt a kolozsvári hivatásos színjátszás kétszáz éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen. A két intézmény között 2006-ban együttműködési

○ KÁROLYI KATALIN, VERESS ORSOLYA | Fotó: Csibi Szilvia

megállapodás is létrejött, de ezt tartalommal csak az utóbbi években sikerült megtölteni. A több évre előre eltervezett közös repertoárépítés első komoly vállalkozása a 2013-as Verdi–Schiller-trilógia volt, amelynek legsikeresebbnek ítélt Luisa Miller című előadása tér vissza most az Erkel Színház színpadára. Emellett tavaly a kolozsvári születésű, 1912 és 1918 között az Operaház intendánsaként tevékenykedő Bánffy Miklós születésének száznegyvenedik évfordulóját is közösen ünnepelte a két intézmény. Az Operaház Bánffy eredeti díszletterveivel segítette Szinetár Miklós ősbemutatót idéző rendezését a Bartók-operából, amit a kolozsváriak a Bánffy-napok keretei közt mutattak be. Az emlékévet záró gálaesten pedig a

két ház művészei részleteket adtak elő a Bánffy idejében színre vitt előadásokból, köztük Bartók *A kékszakállú herceg vára* és *A fából faragott királyfi* című műveiből.

A Kolozsvári Magyar Opera a márciusi Luisa Miller-előadásokat követően az áprilisi Primavera Fesztiválon Selmeczi György *Bizánc* című művével vesz részt, majd a tervek szerint a jövő évadban egy új koprodukció valósulhat meg az Operaházzal közösen Wagner *Szerelmi tilalom* című, ugyancsak ritkán látható darabjából, ami Shakespeare *Szeget szeggel* című komédiája nyomán született. ○

Nagypénteki kirándulás

Bach egyik legnagyobb oratórikus alkotását, a *János-passiót* áprilisban Eperjes Károly rendezésében, Vincze Balázs koreográfiájával tűzi műsorára az Operaház. A Pilinszky János szavaival élve „örök és hipermodern” mű színpadra állításáról beszélgettünk a két alkotóval.

Szentgyörgyi Rita

○ CZIEGLER BALÁZS DÍSZLETTERVE

– Milyen kihívást jelent a közel háromórás, kétszáz fős előadói apparátust igénylő darab színrevitele egy stilizált, ókeresztény aréna jellegű térben?

Eperjes Károly: Amikor Ókovács Szilveszter főigazgató felkért, meglepődtem, mondván, mit lehet egy oratórikus művön rendezni, hiszen nem szerencsés a kórust és a szólistákat mozgatni, különben szétesik a hatás. Végül a díszletben találtam meg a megoldást. Kialakítható egy olyan tér, ahol a balettosok mozgásával felerősíthető a mű mondanivalója és a tizennégy stáció is megjelenik a colosseum árkádjai között. Ezután már csak azt kellett kitalálni, hogy a táncosok mikor mozogjanak. Arra gondoltam, hogy ne a szólisták éneke, hanem a korálok alatt, így látványban és mozgásban is többet lehet mutatni. A rendező csupán azt teheti hozzá a szólisták világosan érthető szövegéhez, hogy vizualitással aláhúzza.

Vincze Balázs: Őszintén mondhatom, hogy számomra ez a munka óriási kihívást jelent több szempontból is. Egyrészt már maga a téma is

különleges, hiszen a passió ritka műfaj a színházi életben, éppen ezért talán nagyobb figyelem irányul rám. Ráadásul nem a szokásos színházi helyzet áll fenn, amikor ugyanazt a művet egyszerre több teátrum is bemutatja. Mindezek mellett a legnagyobb feladat maga a tény, hogy Magyarország első számú színházi műhelyében először mutatkozom be mint alkotó. Összességében az új helyszín, az új emberek, az új helyzet pozitív stresszként hatnak rám, és bízom benne, hogy sikerül a tudásom maximumát nyújtani.

– Milyen modernséget, újításokat, mozgásszínházi elemeket lehet belevinni egy ilyen statikus mű látványvilágába?

V. B.: A tizenkét korálra kell koreográfiát készítenem, amit a Magyar Nemzeti Balett kiváló táncművészei adnak elő. Tulajdonképpen a klasszikus balett alapjait használna a saját mozgásnyelvemet, a temperamentumomból fakadó dinamikai váltásokat harmonizálom a zenével. Azt a képi és érzelmi világot próbálom visszaidézni, amit a vallással

kapcsolatosan gyerekkoromban megismertem. Reményeim szerint a mozgásvilággal el tudom érni azt, hogy az előadás végén a közönség számára ne tűnjön merev műnek a János-passió, de úgy gondolom, hogy bibliai téma esetében az újításokkal csínján kell bánni.

– A Biblia és a vallásosság mentén haladva a rendező hívő keresztényként mennyire tekinti személyes ügynek, önvallomásnak Bach szakrális zenéjét?

E. K.: Bach zenéjét illetően nálam sokkal szakavatottabb emberek is vannak, de nem zárkózom el attól, hogy a végeredmény az lesz. Szeretnék a befogadó és a mű alkotója közötti közvetítőként működni. Az a dolgom, hogy amit Bach leírt, azt a lehető legérthetőbbé és legélvezhetőbbé tegyem a publikum számára.

– A János-passió az első komolyzenei „kirándulása”. Milyen tekintetben követel másfajta hozzáállást az eddigi rendezéseihez képest?

E. K.: Hozzáállásban nem látok különbséget, mindent komolyan kell

venni és jól kell csinálni. A korábbi rendezéseimbe is belevittem népzénet vagy komolyzenét. Utoljára a veszprémi Petőfi Színházban állítottam színpadra a *Chicago* című musicalt, ami nagy sikerrel, pótszékes teltházzal megy. Megszerettem a zenés rendezést, mert plusz fegyelmet ad a zene ritmusa, és ez engem nagyon motivál. Nem ajánlkoznék számon, de nem bántana, ha operarendezésre is felkérnének.

– Visszatérve az áprilisi Bach-műre. Mennyire van segítségére a koreográfusnak, hogy a nagypénteki misztérium témájában a Csíksomlyói passió koreográfiáját is jegyzi?

V. B.: Ez a helyzet egészen véletlen, de a hatása pozitív, mert sokkal jobban látom magam előtt ezt a két különböző világot. Ráadásul szinte egyszerre zajlik a próbafolyamat a Pécsi Nemzeti Színházban és az Operaházban. Tudomásom szerint nem nagyon volt arra példa, hogy egy koreográfus egyszerre két passióval foglalkozzon, így köszönöm a Jóistennek, hogy ezt megadta nekem. ○

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Hangversenyek az Operában

**A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
ZENEKARÁNAK KONCERTJEI**

2015. március 9., 19:30

Vezényel ▶ **Pinchas Steinberg**
Közreműködik ▶ **Schöck Atala** – alt,
a Magyar Állami Operaház Énekkara
(karigazgató: **Strausz Kálmán**),
a Magyar Állami Operaház Gyermekkara
(karigazgató: **Gupcsó Gyöngyvér**)

2015. április 13., 19:30

Richard Strauss ▶ **Don Juan**
Mieczyslaw Karłowicz ▶ **Stanislaw és Anna,**
Oswiecimowie op. 12.
Johannes Brahms ▶ **I. (c-moll) szimfónia,** op. 68.

Vezényel ▶ **Antoni Wit**

Partnereink ▶
Ybl Egyesület, Magyar Építész Kamara,
Magyar Építőművészek Szövetsége

ANTONI WIT

BUDAPEST PHILHARMONIC ORCHESTRA
A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG

ZENEKARA

www.opera.hu | www.facebook.com/0perahaz

Három hang a Harmadikból

Mahler III. szimfóniájában az énekhang fontos szerepet kap: hallhatunk alt szólistát, női- és gyermekkart. A háromféle hangról a március 9-i koncert három szereplőjével beszélgettünk: Schöck Atalával, a szólistával, Strausz Kálmán karigazgatóval, illetve a gyermekkar tízéves tagjával, Takács Botonddal.
Mesterházi Gábor

Mahler fantasztikusan ért az énekhanghoz, a zenekari dalirodalom talán legnagyobb csodáit köszönhetjük neki. Énekhang több szimfóniájában (II–IV., VIII., *Dal a Földről*) is szerepel. A III. szimfónia – hasonlóan a II.-hoz – programzene, már ha Mahlernél beszélhetünk ilyenről. Az alt szólós negyedik tétel mondja el, „amiről az ember mesél”. „Mahler különleges világ – lelkesedik Schöck Atala. – Ebben a tételben sehol egy fortissimo, csak a piano különböző fokozatai. Olyan dinamikai tömörítés ez, hogy mikor a hatalmas zenekar és hangtömeg mellett hirtelen megszólal az emberi hang, ebben a kiváltságos pillanatban egy kicsit megáll az idő.”

A következő tételben lépnek be a gyerekek. Botond a legnagyobb természetességgel mesél: „A mű könnyű, csak logika kell hozzá, mert

rengeteg a bimm-bamm benne. A rövid német szöveg nem nehéz, csak meg kell jegyezni, mi mi után következik. A szöveget lefordították a tanáraink, így értjük, amit éneklünk.”

Strausz Kálmántól is azt kérdezem először, mennyiben különleges Mahlert énekelni. „A mű nem nehéz a kórusnak – mondja –, a II. szimfónia például sokkal nehezebb; ezt néhány próba alatt be lehet tanulni. Ami az igazi nehézség: a pianók, az arányok beállítása, amelyre igazán csak a koncert előtti főpróbán van lehetőség.”

Minthogy Atala, Kálmán és Botond is tudja, milyen operában szerepelni, kézenfekvő a kérdés: más-e oratóriumot énekelni. Strausz Kálmán előbb a szakember, a tanár szigorával válaszol: „ugyanúgy kell énekelni, ugyanazt jelenti a violinkulcs, a G vagy

Zenekar

a B, és a betanítás sem különbözik jelentősen. A különbség annyi, hogy operában a kórus is fejből énekel, ami elvileg nagyobb, biztosabb tudást feltételez. Cserébe ott a színjáték lehetősége, a jelmez, a díszlet, amelyek elterelik a figyelmet a hangról. Magam azon vagyok persze, hogy ettől még megmaradjon ugyanaz a hang minőség, mint egy koncerten. Ott ugyanis ezek az eszközök nincsenek, csak a hang van, mindent azzal kell megvalósítani és kifejezni.”

Botond *A diótörőben*,

○ TAKÁCS BOTOND | Fotó: Emmer László

A Tannhäuserben, a *Toscában*, *A varázsfuvolában*, a *Turandotban*, valamint az új darabban, a *Leánder és Lensziromban* is énekelni fog, s ugyan csak tavaly októberben kezdte karrierjét az Opera Gupcsó Gyöngyvér által vezetett gyermekkarában, két hétre rá a *Toscában* már pástorfiúszólót énekelt. Szerinte színpadon ugyanolyan énekelni, mint koncerten: „Itt se, ott se látom a közönséget. Az operában viszont látszik az is, ami a kulisszák mögött van, például a viccelődés. Az is különbség, hogy az operában fejből kell énekelni, a gyermekkarban nagyon szigorú

rendszere van a felmondásnak, s csak az mehet színpadra, aki bizonyította, hogy jól tudja kívülről a művet.”

Atalának különleges élménye fűződik az oratóriumokhoz és Mahlerhez: „Én oratóriuménekesként indultam, amelyhez kell egy habitus, egyfajta kultúra. Bach mellett Mahler a kedvencem. A Pázmány Péter Tudományegyetem német szakán végeztem, a nyelv számomra nagyon fontos az éneklésben. Mahlerrel való kapcsolatom a *Kindertotenlieder*rel kezdődött, amikor a Bartók Rádió énekversenyén 1998-ban a fináléban ezt kérték tőlem. Azóta énekeltem a *Rücker-dalokat*, a *Dal a Földről*t – sajnos csak Ausztriában –, a II. szimfóniát többször is, a III.-at most tanulom, de jövőre is lesz alkalmam fellépni benne. Az operaéneklésben segít és ösztönöz a játék. Most például a *Háryt* próbáljuk nagyszerű kollégákkal, reflektálunk egymásra, egyik poén hozza a másikat. Ráadásul az ember kijátssza magából az életét, a mindennapjait – ez fantasztikus élmény.”

Strausz Kálmán szerint a legnehezebb a hangerőt beállítani, különösen a pianissimókat. „Az operában a színpad mélysége, a díszlet, a változó rendezői utasítás, a mozgások miatt nehéz beállítani a hangerőt. Az oratóriumban ez egyszerűbb.”

Botondot a továbbiakban kedvenc szerzőjéről kérdezem. „*A varázsfuvola* a legkedvesebb operám, és Mozartot nagyon szeretem, mert olyan színes, fiatalos. Mahler más, ő komolyabb.” Ebben Strausz Kálmán is egyetért: „Mahler ugyan az Operaházat vezette, mégsem írt operát. Talán épp ezért? – teszi hozzá tréfásan. – Neki a zárt formák kevésnek bizonyultak volna, az ő világa a nagy formák szimfonikus felépítése, akkor is, ha ehhez énekhangot

alkalmaz.” Schöck Atala is hasonlóan látja: „a nagy ívek éneklésben is megvannak, és ez énektechnikailag nehéz: ezeket az íveket ki kell tölteni dinamikailag is, szöveggel is, amely elmélyült munkát igényel”.

Bevallja, hogy a tanuláshoz régi jeles felvételeket is meg szokott hallgatni. „A szóló ugyan egy kompakt szerep, ami önmagában megáll, az énekkarokkal csak a főpróbán találkozunk. Fantasztikus, amikor megszólal az egész, de egy szál zongora alapján nehéz is lenne megtanulni. A régi nagyokat – Christa Ludwigot, Janet Bakert – hallgatom a legszívesebben.”

A régi felvételeket – például a Ferrier/Walter-féle *Kindertotenliedert* – Strausz Kálmán is felelegeti. A betanulási folyamatról így szól: „az énekkarok betanításánál olyan elmélyült műhelymunka folyik, hogy amikor azok találkoznak, csak az arányokat kell összehozni”.

Egyébként Schöck Atala is énekkarban kezdte, különösen a Baranyai utcai általános iskolával vannak feledhetetlen emlékei kórusversenyekről, fellépésekről. Korán énekelt szólókat is, az énekesi tanulmányaihoz „hivatalosan” tizennyolc évesen fogott hozzá. Botond sem veti el a zenei pálya lehetőségét: „Nagykoromban lehet, hogy operaénekes leszek, de van másik vágyam is: szakács szeretnék lenni. A példaképem Rossini, aki zeneszerző és szakács is volt. Már én is készítettem kisebb koromban egyszer húslevest. Hétvégenként pedig kávézt szoktam főzni anyuéknak.” ○

Olvassa a Népszabadságot digitálisan!

Fizessen elő a Népszabadságra digitális formában most akár 20% kedvezménnyel.*

További információ: www.nol.hu/elofizetes

3 havi előfizetés ~~11 400 Ft~~ helyett **9 000 Ft**
6 havi előfizetés ~~22 710 Ft~~ helyett **18 000 Ft**

Digitális lelőhelyek:

*A kedvezmény az akció visszavonásáig tart és csak a digitális előfizetésre érvényes.

Örök

visszatérés

Cocteau nyomán Örök visszatérés is lehetne a címe az április 13-i operaházi hangverseny meglepetésének, Karłowicz *Stanisław és Anna Oświęcim című szimfonikus poémájának, amellyel az estet vezénylő vendég karmester, Antoni Wit gyarapítja majd a Budapesti Filharmóniai Társaság repertoárját. Pallós Tamás*

A kettősség, a szenvedély és a visszarévedő melankólia, az elragadtatás és a beletörődés, a kezdet és a vég oldhatatlan drámai feszültsége köti össze a tavaszi koncerten elhangzó „széttartó” műveket: Richard Strauss *Don Juanját*, Mieczysław Karłowicz említett „Trisztán-parafrazisát” és Brahms *I. (c-moll) szimfóniáját*.

Antoni Wit, a lengyel kultúra világszerte elismert képviselője és népszerűsítője szülővárosában, a Krakói Zeneakadémián tanult vezénylést és zeneszerzést. Henryk Czyż és Krzysztof Penderecki kitüntetéssel végzett diákja 1967 és 1968 között Párizsban, Nadia Boulanger-nál képezte tovább magát. Pályafutását meghatározta, hogy 1971-ben második helyezést ért el a berlini Herbert von Karajan Karmesterversenyen. Az amerikai Tanglewoodban Stanisław Skrowaczewski és Seiji Ozawa mellett

○ ANTONI WIT | Fotó: J. Multarzyński

szerzett szakmai gyakorlatot. Wit karrierje gyorsan felívelt, az 1970-es évek közepétől már nemzetközi hírnévű művész, aki lengyelországi feladatainak teljesítése mellett – turnék keretében, illetve személyre szóló meghívásoknak eleget téve – a világ szinte valamennyi jelentős zenei központjában fellépett. 1983 és 2000 között a Lengyel Rádió Nemzeti Szimfonikus Zenekarát vezette; 2002-től 2013-ig – immár a Fryderyk Chopin Egyetem professzoraként – a Varsói Nemzeti Filharmonikusokat igazgatta.

Egyike a legnagyobb diszkográfiával rendelkező előadónak. Már több mint kétszáz lemez készült a közreműködésével, amelyek rekordgyanús, ötmillió feletti példányban keltek el világszerte. Kiemelkedő fontosságúak a lengyel szerzők, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki, Henryk Górecki vagy Wojciech Kilar

műveit tartalmazó albumai, de nagy kritikai sikert aratott Gustav Mahler, Richard Strauss és Olivier Messiaen tolmácsolása terén is.

De térjünk vissza a hangverseny műsorának kuriózumára. Mięczysław Karłowicz kétségkívül a zeneirodalom legkülönlegesebb alakjai közé tartozik: komponista, karmester, a lengyel hegy-mászás és síelés úttörője, az önkéntes hegyimentő-szolgálat egyik alapítója, természetfotós, újságíró. A Tatra szerelmese volt, akit 1909-ben, harminckét éves korában egy sítúrán lavina temetett maga alá. Ahol megtalálták a testét, emlékoszlopot állítottak; felirata egy Horatius-ódából vett idézet: „Non omnis moriar” (nem halok meg egészen). Hazájában nem felejtették... Zeneszerzőként elsősorban az általa nagyra becsült Csajkovszkij hatott rá, és Wagner, különösen a *Trisztán*. Jólehet kompozíciói a késő romantika jegyében fogantak, művei nem

nélkülözik az – impresszionista jellegű – egyéni hangvételt.

Az Operaházban most megszólaló, 1906-ban született szimfonikus költeményében egy – valós történelmi szereplők személye köré szőtt – népszerű legendát dolgozott fel. E 17. századi lengyel Rómeó és Júlia-, illetve Trisztán és Izolda-történet Stanisław Oświęcim udvaronc-utazó és a nála húsz évvel fiatalabb féltestvére, Anna feltételezett – tiltott, tragikus végű – kapcsolatáról szól. A legenda alapját az adta, hogy a szerelmi bánatában ifjan (valójában tífuszban vagy tuberkulózisban) elhunyt Anna és a neki emléket állító Stanisław, a „legsomorúbb fivér” egymás mellett nyugszik a krosnói ferences templom Oświęcim-kápolnájának kriptájában. Örökre, elválaszthatatlanul. ○

HetiVálasz

Finomra hangolva

A Heti Válasz hétről hétre **információt,**
műveltséget és érveket ad olvasóinak.

Fizessen elő lapunkra, és legyen tagja a Heti Válasz hűségklubjának!

Akcióinkról és hűségprogramunkról az **elofizetes.valasz.hu** oldalon olvashat.

Ha kell, pliszíroznak, brokatíroznak

○ Fotó: Éder Vera

A haj és a smink mellett az Opera új évadát beharangozó kampányban hangsúlyos szerepet kap a jelmez is. A jelmezkivitelezők készítik a premierek kosztümjeit, amiket az öltöztetők tartanak karban és biztosítanak az előadásokhoz. Munkájuk kulisszatitkairól kérdeztük őket. *Molnár Kinga*

„A jelmezkészítéshez nem elég a szabás és a varrás ismerete, annál sokkal speciálisabb tudásra van szükség. Egy modern rendezésű darabban, ahol testhez simuló farmerban táncolnak, úgy kell szabni a jelmezeket, hogy könnyedén a fej felé lehessen lendíteni a lábat, mintha nem is merev anyagból készült volna a kosztüm. Korhű ruháknál sem egyszerű a helyzet. Ha hagyományos módon készülné el például egy rokokó ruha, előfordulhatna, hogy karemelés után a felsőrész felhúzódna, és nem simulna vissza a testre. Ilyenkor a hónaljrészbe – szakmai zsargonnal élve – béka, vagyis többletbőség kerül, amivel az említett problémát ki lehet védeni.”

Minderről Szomolányi Zsóka mesélt, aki harminc évvel ezelőtt került az intézménybe jelmezkivitelezőként, ma pedig a jelmezkivitelezők vezetőjeként dolgozik a Hajós utcai épületben, és számos terület koordinálása tartozik hozzá: a tizenkét- tizenkét fős női és a férfi varroda, a cipész- és

a kalaposműhely, a parókakészítők, illetve a szükséges kapacitásbővítés miatt az Erkel Színházban 2014 decemberében elindított új, tizennégy fős férfi-női varroda. A Szomolányi Zsóka vezette részleg csak premierdarabokon dolgozik, a bemutató után a jelmezek átkerülnek a jelmeztárba, itt végzik a karbantartásokat, javításokat.

Január eleji látogatásomkor a Hajós utcában már másfél hónapja készültek a *Manon* február 28-i bemutatójára: a monumentális előadáshoz négyszáz jelmez előállításán dolgoztak. Az április 25-i *A hatyúk tava* is hasonló munkát jelent a számukra: a baletthez háromszáz kosztümöt varrnak. Emiatt ebben a műhelyben a két premier között más darabot nem tudnak bevállalni, vagyis a köztes bemutatók jelmezei az új varrodában készülnek el.

A jelmezkivitelezők már év elején megkapták az ősszel induló új évad programnaptárját. A dátumok ismerete azonban csak egy információ, hiszen

Kulissza

munkájuk nagyban múlik a rendező és a jelmeztervező elképzelésain. Egy modern darabhoz például nem minden esetben készítenek új jelmezeket, előfordul, hogy turkálókban válogatják össze a szereplők ruháit vagy egy már lefutott előadás jelmezeiből tudnak néhányat felhasználni.

A 2015. szeptemberi *Otello*-előadás terveit a beszélgetésünk előtti napon fogadta el az igazgatóság, a művészeti vezetés és a produkció részéről a műszaki igazgató, a jelmeztervező és a scenikai munkatárs. „A tervfogatás után eljön hozzánk a jelmeztervező, én kijelölöm a csapatból az adott darab jelmeztervezőjét, és hárman tételesen átbeszéljük, hogy a tervrajzok alapján milyen anyagból mit varrjunk. Aztán valamikor más lesz a végeredmény, mert időközben kiderül például, hogy más alkatú az énekes” – magyarázta Szomolányi Zsóka, aki ezután ellenőrzi a munkatársra által készített költségvetést, és a tervezővel, valamint a kivitelezővel elkezdik felkutatni az anyagokat.

Ez öt évvel ezelőttig komoly munkának számított, mivel Magyarországon nem lehet színházi anyagot kapni, hiszen ezeknek a színe, mintája, minősége más, mint azoké, amikből a hétköznapi ruhák készülnek. Persze az Opera műhelyeiben dolgozók sok dolgot meg tudnak oldani: anyagot festenek, pliszíroznak és ha kell, brokátíroznak, vagyis egy sima anyagra ráfűjják a brokát mintáját. De ha nincs megfelelő alapanyag, a jelmeztervezők akkor sem esnek kétségbe, mert évek óta kapcsolatban állnak egy németországi céggel, amely kizárólag színházi anyagokat forgalmaz, kínálatukat pedig katalógusokba rendezik.

A beszerzés után kezdik meg a műhelyek a gyártást, majd a művészekkel egyeztetik a ruhapróbákat. Az egyszerűbb jelmezek esetében elég két próba, de előfordul, hogy háromszor is igazítják a ruhákat. A kosztümök-nél odafigyelnek arra, hogy könnyen lehessen alakítani, tehát bőven ki lehet engedni, ha később egy erősebb alkatú művész veszi át a szerepet, és ugyanígy szűkíteni is lehet.

Fotó: Csibi Szilvia, Éder Vera, Herman Péter, Nagy Attila, Tomas Opitz

Fotó: Csibi Szilvia, Éder Vera, Herman Péter, Nagy Attila, Tomas Opitz

„Nagyon sok dolog derül ki az első öltözéses próbán, amire rendszerint a premier előtt három héttel kerül sor. Az öltöztető ilyenkor szembesül a ruhákkal, tudnia kell, hogy mikor mit kell a szereplőre ráadni, és hogy mennyi ideje van rá. Van olyan, hogy ekkor tudjuk meg, hogy két jelenet között a színpad takarásában gyorsöltözés lesz, tehát nekünk úgy kell átalakítani a ruhát, hogy ezt hamar meg lehessen oldani. A jelmezes próbán a jelmezkivitelező a tervező és a rendező mellett ül a nézőtéren, és jegyzetel, mert ekkor látjuk igazán, ha nem mutat jól a szín vagy a fazon, netán rövid a ruha, mert a színpad magasabban van, és a boka kilátszik” – mesélte a kissé kaotikus, de mindenki számára izgalmas napot Szomolányi Zsóka. Másnap aztán újabb próba van, és ahogy a vezető mondja, ilyenkor mindenki, aki él és mozog, fut fel-alá, előkerít egy legyezőt, egy szemüveget vagy csokornyakkendőt, attól függően, hogy a kosztümökön kívül még mire van szükség a színpadon.

Arra a kérdésre, hogy van-e kedvenc koruk a jelmezkészítőknek, egyből rávágta: „A korhűt szeretjük, hiszen azért lettünk jelmezesek, mert imádjuk a régi korokat, a gyönyörű bársonyokat, a leheletfinom csipkéket. Ezt csak szerelemből lehet csinálni.” ◊

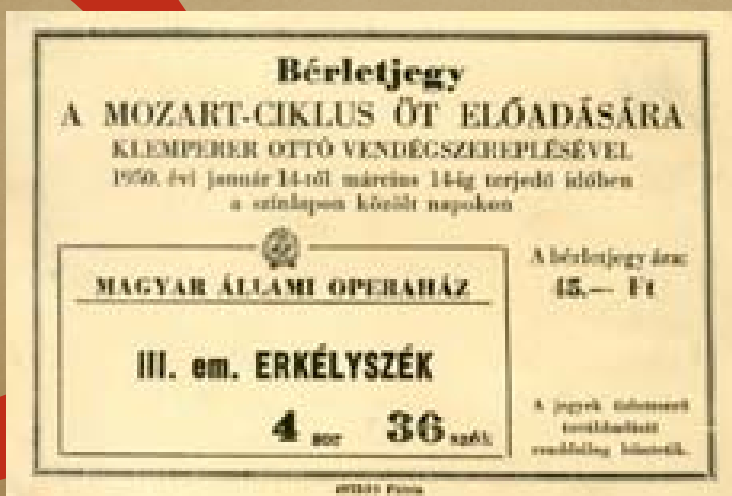
A balett- és operarepertoár fotóihoz, valamint az imázskampányhoz a jelmeztár biztosította a ruhákat és a kiegészítőket. A részleg vezetője, Bodó Lajosné elmondta, hogy csak a baletthez legalább ötven, az operafotókhoz pedig harminc-negyven jelmezt vittek el az öltöztetők. Bodó Lajosné és helyettese, Krusch Antalné egy ötvenkilenc fős csapatért felel, közöttük balett- és operaöltöztetők, valamint karbantartó varrók vannak. Ez utóbbiak igazítják ki például a vendégművészek számára a jelmezeket, az öltöztetők pedig mosással, vasalással tartják rendben a ruhákat. Bodó Lajosné huszonkét éve dolgozik az Operánál, és közvetlen kollégáinak nagy része is több évtizede foglalkozik a jelmezekkel, így nem meglepő, hogy mind fejből tudják sok évre visszamenőleg, melyik darabban milyen színű és anyagú ruhákat használnak. Az öltöztető és a művész között elengedhetetlen a bizalmi viszony, ezért van az, hogy több balett-táncosnak és énekesnek saját öltöztetője van.

Az Operaház környéke minden tavasszal megélénkül, két héten keresztül ezek állnak sorba, hogy megújítsák bérletüket. Sokan azért érkeznek a pénztárnítás előtti órákban, hogy megtarthassák azt a páholyt, ahol még a szüleikkel ültek, mások az unokáikkal szeretnék megismerteti a műfajt, vagy a balettsorozatukat operára cserélni, vagy fordítva: az operát balettre. Kevés operaház van a világon, ahol annyiféle bérletkonstrukcióból lehet válogatni, mint Budapesten! *Karczag Márton*

A bérletezés 130 éve

A bérletezés története egyidős a színházéval. Már az 1884 szeptemberében kezdődő első évad napi színlapjai elé bekötötték az első bérleti felhívást. Ezt a szokást a későbbiekben is megőrizték, így az elmúlt százharminc évből igen sok hirdetés áll rendelkezésünkre. Ennek ellenére a bérletezés története nem könnyen kutatható, és napjainkban még közel sem feltárt téma.

Amint az 1884. szeptemberi hirdetményből kiderül, annak idején egészen mást értettek bérlet alatt, mint napjainkban. Ekkoriban általában heti háromszor játszott az Operaház, s a törzsközönség három kivételével az összes előadásra jogosult volt bejárni. Így az első bérletekkel fél év alatt nyolcvannégy előadást lehetett megnézni. A született és a pénzarisztokrácia tagjai egész páholyokat is lefoglalhattak. Ekkoriban Pesten már létezett egy olyan réteg, amelynek nem volt drága ezer koronát kifizetni azért, hogy saját páholyt tartson fenn a frissen átadott Ybl-palotában. Az kideríthetetlen, hogy mennyi bérlet fogyott el, illetve hogy a bérlettulajdonosok hányszor tették tiszteletüket az előadásokon. Az Operaház első huszonöt évadjának összefoglaló könyve felsorolja a

○ Forrás: Operaház Emlékgyűjteménye

páholy-, a támlásszék- és a II. emeleti körszék bérlőit. A névsorban József főherceg mellett megtalálhatók az Andrássy, Bánffy, Esterházy, Festetics, Zichy család tagjai éppúgy, mint Kohner Zsigmond, Machlup Ede és Weisz Bertold nagytőkések.

Ez a rendszer egészen az I. világháborúig fennállt. Újfajta konstrukciót csak Radnai Miklós, az Operaház legendás igazgatója dolgozott ki. Míg az 1880-as években mindössze három kőszínháza volt Budapestnek, addig az 1920-as évek közepére már több százféle lehetőség közül választhatnak az esténként szórakozni vágyók. Radnai felismerte, hogy az emberek már nem akarják minden estéjüket az Operaházban tölteni. A hét öt napjára öt bérletet bocsátott ki (A, B, C, D, E

elnevezéssel), így az érdeklődők átlagosan havi négy alkalommal nézhetnek kiváló opera- vagy balettelőadást. A kibocsátáskor mintegy ezerhatszáz bérlettulajdonossal büszkélkedett a színház, de ez a szám két év alatt ezerrel emelkedett. A harmincas évek elején csökkent az egyes bérletekbe kerülő előadások száma, de a rendszeres nézők hét konstrukció közül válogathattak, akik évadonként harminc estét tölthettek Operaházban. A

legdrágább páholyért ekkor ötszázhatvanhét pengőt kértek, a zártszék utolsó sorában tizenhat pengőért lehetett nézni az előadás-sorozatokat. 1932-től négy sorozatot indítottak, kedden Wagner műveivel, szerdán Wagner művei nélkül. A harmincas évek végén indult a Népművelési Bizottság, illetve egy magyar és Wagner-művekből összeállított sorozat, sőt a neves művészek (Maria Caniglia, Ebe Stignani, Hans Knappertsbusch,

Magy. kir. operaház.

Bérlet-hirdetmény.

Az 1884. évi október 1-étől 1885. március 31-éig terjedő félévre bérlet nyitattik.

A „A”-bérlet-hirdetmények (a „B”-bérlet-hirdetmények) az alábbiak szerint:

Egy előadásra vagy 1. emeleti páholy bérletre három...	1000 Ft.	
Egy előadásra vagy 1. emeleti páholy bérletre három...	800 Ft.	
4. sorozatban az előadásokra előzetesen kiadott előadás bérletre három...	400 Ft.	
Egy előadásra vagy 1. emeleti páholy bérletre...	300 Ft.	
Egy előadásra vagy 1. emeleti páholy bérletre...	200 Ft.	

Egyéb helyekre a bérletárak a következők:

Bérlet-helyek:	Összesítés az 1884. évi bérlet-hirdetmények szerint:					
	A		B		C	
I. rangú támlásszék 1 - 2. sorban	80	150	100	100	100	100
II. rangú támlásszék 1 - 312. sorban	60	100	100	100	100	100
III. emeleti előadások az 1. - 2. sorban	50	60	100	100	100	100
III. emeleti előadások az 3. - 4. sorban	40	60	100	100	100	100
III. emeleti előadások az 5. - 6. sorban	30	50	100	100	100	100

Más helyekre bérlet ár nem lehet.

Budapest, 1884. szeptember 15-én.

A magy. kir. operaház igazgatója.

Forrás: Operaház Emlékgyűjteménye

○ Forrás: Operaház-Emlékgyűjteménye

Svanholm, Helge Roswaenge stb.) vendégjátékaira is indítottak két sorozatot. 1941-től három bérletet árultak a Magyar Művelődés Házában (ami az Erkel Színház akkori elnevezése) tartandó operaházi előadásokra. Az 1930-as évekre a színház közönsége is átalakult. A nézők jelentős hányadát kitevő zsidó polgároknak egyre kevesebb kedve, majd lehetősége maradt színházba járni. A világháború végén körülbelül ötezer bérletese volt az Operaháznak.

Sohasem fog kiderülni, hogy öt évvel később hányan maradtak meg a korábbi törzsközönségből. A színház publikuma ugyanis jelentősen kicserélődött. A kommunizmus évei alatt mindenki számára elérhetővé vált a kultúra, és nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a dolgozó nép eljusson a színházakba: remekművekkel és látványos előadással igyekeztek beszoktatni őket az Operaházba. Az első bérleti tájékoztató füzet – a mostani kalendáriumok sovány elődje

– 1962 tavaszán került a közönség kezébe. A korábbi évekhez hasonlóan tíz előadásból álló bérleteket árultak, tizenkét-tizenkét operaházi, illetve Erkel színházi, valamint tizenkét kombinált sorozatot. Az Operaházban betűvel, az Erkel Színházban arab számmal jelölték a ciklusokat. A kombinált sorozatokat a színház korábbi jeles művészeiről nevezték el. Kerner, Takáts, Székelyhidy, Ney, Venczell, Szemere, Fleischer, Rékai, Márkus. Vajon hányukra emlékszik még a közönség!? Ekkoriban az előadások dátumát nem adták meg pontosan, sőt tizennyolc darabcímet tüntettek fel. Aztán vagy azokat adták, vagy mást. A legdrágább bérlet háromszázhatvanegyet, a legolcsóbb harminckét forint volt. S az árak alig emelkedtek 1980-ig!

1970-től minden bérletbe került egy olyan előadás is, amelyekben egy világsztár lépett fel. Olyan nagyságok jártak ezekben az években az egzotikusnak számító, vasfüggönnyel elzárt Budapesten, mint Anja Silja, Renata Scotto, Mario del Monaco, Nicolai Gedda vagy

Boris Christoff. Ekkor vezették be a Székely Mihály-bérletet, amelybe az adott évad bemutatói kerültek, valamint a vasárnap délelőtti Failoni-sorozat. A legrégebbi, máig működő bérlet, a Vasutas 1960 óta kapható. Az 1970-es évek végén csökkentették a bérletekbe jutó előadások számát, bevezették a Harangozó- (balett), valamint az ifjúsági és a főiskolás bérleteket. A centenáriumi újrainvitástól már csak hat előadás kerül az operaházi bérletekbe, majd 1992-től mindegyik sorozatot jeles művészekről nevezik el. A 2000-as években tovább bővül a kínálat, megjelennek a tematikus és az évszakokhoz kötődő sorozatok.

A bérletváltás nemcsak a törzsközönség számára izgalmas minden évben, hanem az Operaház szervezési osztályának vezetője számára is kihívás. Nem kis munka olyan sorozatokat összeállítani, amelyekben öt éven belül nem szerepelhet kétszer ugyanaz az előadás. A 2015/16-os évadra minden korábbinál több, mintegy ötvenféle bérlettel várjuk régi és új vendégeinket. ○

NEMZETI SZÍNHÁZ

1867

KÖZÖS NEZŐPONT

HABORÚS ELŐHANG

FEKETE ÉG A FEHÉR FELHŐ

MOLNÁR FERENC

Rezső Ványószky által

© A STÁB | Fotó: Nagy Attila

Írányt váltott az Opera kommunikációja

ELSŐ RÉSZ

Három cilindert viselő Verdi, szecessziós Szilágyi Erzsébet és robotkező Mozart – az Opera hősei a tavaszi évadkampányban ismét meghökkentő módon jelentkeznek. Miért hasonlítanak divatfotókra a kreatívak, miben változtattak az előző évi kommunikációhoz képest, és hogyan készült a kampány? Erre válaszolunk cikksorozatunk első részében.

Molnár Kinga

A divat világát idéző tíz kreatívval jelent meg a bérletmegújítást és -vásárlást ösztönző tavaszi időszakban az Opera. A plakátokon első ránézésre egy-egy arc látható, ám kicsit elidőzve a képeken mozgalmas jelenetek sora bontakozik ki. Például Létay Kiss Gabriellát Cso-cso-szánként fotózták, a japán képzőművészetet, az ikebana-t és az origamit idéző fejdíszében pedig további Puccini-alakok bújnak meg: a *Turandot*, a *Pillangókisasszony* és a *Tosca* egy-egy szereplőpárja. Vagyis csak ezen a kreatívon az Opera hét művésze és négy repertoárdarabja tűnik fel.

A korábbi Opera-kampányokban megszokott erőteljes képi világ megmaradt, de egy laikus számára is egyértelmű, hogy új irányba indultak el a kommunikációval. „Tavaly befejeztük

az Opera marketingkommunikációs újrapozicionálását a háromrészes, Ahol kinyílik a világ szlogenű sorozatunkkal. Elérkezettnek láttuk az időt arra, hogy új fejezetet nyissunk a kommunikációnkban, noha az „évadkampánnyal” továbbra is az a célunk, hogy művészeinket és produkciónkat népszerűsítsük” – mondta el az új kampányról dr. Turkovics Monika, az intézmény marketing- és kommunikációs igazgatója. – „Szerencsére azt a tévhitet, hogy az opera és a klasszikus balett poros, unalmas műfajok, a művészek pedig letűnt korok ideáljai: már sikerült eloszlattunk, így most az várt ránk, hogy kitaláljunk egy új szlogent és olyan kommunikációs arculatot, amely további érdeklődőket és köztük az újra mindig nyitott fiatal korosztályt vonzza az Operába.”

Az Ahol kinyílik a világ trilógia évente jelentkező új részeivel már a 2012-es induláskor tisztában voltak, így a következő években „csak” annyi dolguk volt, hogy a kreatív koncepció alapján elkészítsék a kampányt. Most azonban „nulláról” indul az Opera marketing-csapata és kreatívügynöksége, a Mátai és Végh Kreatív Műhely.

○ VÉGH ENDRE, EMMER LÁSZLÓ, TURKOVICS MONIKA | Fotó: Nagy Attila

○ KOVALIK NATASA, TÓTH ALI | Fotó: Nagy Attila

„Éppen Cannes-ban voltunk a vállalati reklámfilmeket díjazó verseny átadóján, amikor Endre (Végh Endre, az ügynökség kreatívigazgatója – a szerk.) felvetette, hogy kipróbálhatnánk a fashion irányt, amikor az arc, a haj, a fejdíszek olyan hangsúlyosak, hogy életre keltik a képet. Ahogy beszélgettünk, Rubens Medúzafej című festménye jutott eszünkbe, és továbbgondolva azt találtuk ki, hogy a fejet és a haját a kiegészítőkkkel úgy dolgozzuk össze, hogy abban megelevenedjenek az egyes produkciónk, már csak azért is, mert nyáron elkészült az első balettrepertoár-fotósorozat, amely kiváló alapot adott erre” – magyarázta az előzményeket a marketingigazgató.

○ ÓKOVÁCS SZILVESZTER, VÉGH ENDRE, TURKOVICS MONIKA, EMMER LÁSZLÓ
Fotó: Rákossy Péter

○ CSER KRISZTIÁN, EMMER LÁSZLÓ, FEKETE ZOLTÁN, VÉGH ENDRE
Fotó: Rákossy Péter

○ TÓTH ALI, TAKÁCS BOTOND, POPPRE ORSOLYA | Fotó: Nagy Attila

○ POPPRE ORSOLYA, PUSKÁS RODRIGO,
KOCZKA BEATRIX | Fotó: Nagy Attila

○ TURKOVICS MONIKA, KISS B. ATILLA,
LUKÁCS GYÖNGYI | Fotó: Nagy Attila

A tízféle kreatívból négy az opera világára utal, és egy-egy zeneszerzőt vagy a rá jellemző zenei világot kelti életre, a baletthez kötődőek szintén a zeneszerzőt elevenítik fel, de itt még megidézük a koreográfust és a tragikus nőalakokat is. Két további kreatívon a zenekar és a gyermekkar egy-egy tagja láthatók.

Mivel egy plakát több darabra is utal, a fotózás is jóval több időt vett igénybe, mint a korábbi években. Az *Opera* magazin címlapjait fotózó Emmer Lászlóval még júniusban, műteremben készítették el a festményszerű világot ábrázoló balettrepertoár-képeket, amit télen követett az operarepertoár fotózása. A két sorozathoz az *Opera* jelmeztárából, műhelyeiből érkeztek a kosztümök, kiegészítők. Az imázskommunikációhoz szükséges portéfotózás két napig tartott, a fotós szintén Emmer László volt. Az évadkampány kreatív anyagait ebből a harmincnégy fotóból állította össze az ügynökség.

Tóth Ali stylist nagyon szeretett együtt dolgozni Emmer Lászlóval, akihez régi

munkakapcsolat fűzi, és tudja róla, hogy az Opera kampánya a komfortzónájából való egyfajta kimozdulást jelentett. „Provokáltuk a stílusát, de azért mertük megtenni, mert tudtuk, hogy megbízható esztétikája van. Tudtuk jól, hogy mely plakátötletek a kétesélyesek, amit könnyű a giccs vagy az alternatív irányba elvinni, de vele szemet gyönyörködtető munkák születtek.”

Tóth Ali és Virág Anikó már a harmadik Opera-kampányon dolgozott együtt. „Mivel a mi profilunk elsődlegesen a divat, ezért ez az új koncepció hozzánk sokkal jobban passzolt. Vélhetően ezért is kaptunk szabad kezet, a portrék a divat kánonjából formálódtak” – mondta el a stylist. Az alkotópár azt a kérést kapta, hogy egy-egy kreatív ne legyen egy adott stílushoz köthető, ezért a frizura, smink, anyaghasználat során bátran keveredhettek a különböző korszakok.

„Anikóval együtt vezető stylistként vettünk részt a kampányban, és bevontuk Poppre Orsolya kivitelezőt, aki a kreatív jobbkezünk volt. Ő találta ki például, hogy a Cupidót alakító

○ NYÁRI ZOLTÁN, KESZEI BORI,
TURKOVICS MONIKA | Fotó: Nagy Attila

○ GÁL ERIKA | Fotó: Nagy Attila

○ KOLONITS KLÁRA
Fotó: Nagy Attila

○ TOMBÓR SAROLTA,
CSÉR KRISZTIÁN
Fotó: Rákossy Péter

Művészet és marketing

○ TÓTH ALI, BRICKNER SZABOLCS
Fotó: Rákossy Péter

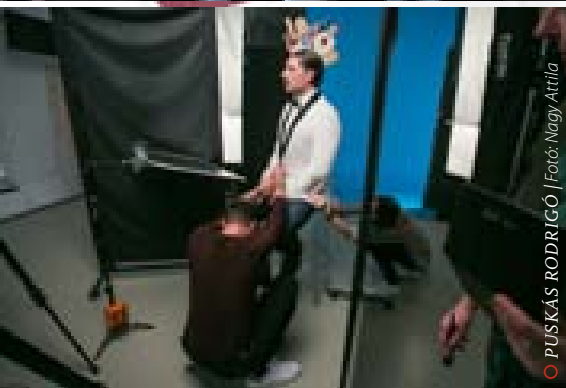

○ TÓTH ALI, TITAY KISS GABRIELLA,
SOMOGYVÁRI DÓRA | Fotó: Rákossy Péter

Dmitrij Tyimofejev balettművész színes virágkoszorúját plexifóliából készítsük el. A festészetből és a mitológiából ismert koszorú és a kép egésze a modern anyaghasználattól vált kortalanná” – tette hozzá Tóth Ali, aki arról is beszélt, hogy ebben a kampányban két módszer, a reklám- és a divatfotó ötvöződött. „A különbség a munkamódban rejlik, mert míg a divatfotó a látványvilágot tekinti összképnek, addig a reklámfotónál a kreatívkoncepció az összetartó, amit a stylistnak kell kiszorgálnia. Ebben a kampányban egyfajta szerencsés átjárás tudott érvényesülni.”

értelmezni, ami közös bennük, hogy az opera és a balett ikonikus alakjai köszönnek vissza róluk” – magyarázta.

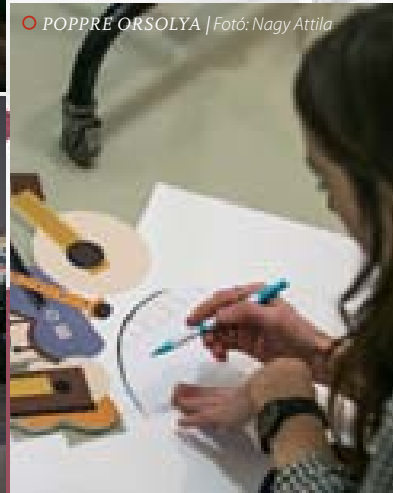
A vizuális megjelenés mellett az előző évekhez képest a szlogenen is változtattak: az ElsőSorbanak szintén több jelentése van: „Utalás arra, hogy ha valaki az Operaházba, vagy az Erkel Színházba jön »elő előadást« nézni, akkor mindent hallhat, láthat ami a színpadon történik – akár az első sorból is – , és nem csak egy kameraszemen, mikrofonon keresztül, mint ahogy a mozi operaközvetítéseken. Arra is utalunk ezzel a mondattal, hogy az Opera a kulturális intézmények sorában nemzetközi viszonylatban is az elsők közé törekszik, hogy összeművészeti előadásaink igen népszerűek, egyre többen fedezik fel, hogy jó dolog Operába járni. Napról napra megújulunk, fiatalodunk: és nem csupán egy százharminc éves lélekkben, de nézőink révén testben is” – mondta el dr. Turkovics Monika. ○

○ PUSKÁS RODRIGÓ | Fotó: Nagy Attila

A stylist úgy véli, az új alapötlet jól passzol az Opera törekvésehez, hiszen az új közönséget és elsősorban a fiatalokat a divat nyelvén egyszerűbb megfogni. „A portrék kialakításakor arra is ügyeltünk, hogy ezzel együtt ne idegenítsük el az idősebb korosztályt sem. A kreatívokat több síkon lehet

○ POPPRE ORSOLYA | Fotó: Nagy Attila

○ BRICKNER SZABOLCS,
KOCZKA BEATRIX
Fotó: Rákossy Péter

○ SÁFÁR ORSOLYA, PALERDI ANDRÁS,
KOLONITS KLÁRA, EMMER LÁSZLÓ
Fotó: Nagy Attila

Keressük Billy Elliotot!

A Magyar Állami Operaház
2016. július 29-én mutatja be
Sir Elton John és Lee Hall
világhírű darabját,
a *Billy Elliot – a Musical* c. produkciót,
amelynek főszerepére
castingot hirdet az Opera.

Jelentkezés telefonon: **+36 70 420 1051**

e-mailben: **billyelliot@opera.hu**

További részletek: **www.opera.hu/billy-elliot**

KULTÚRA **ORIGO**

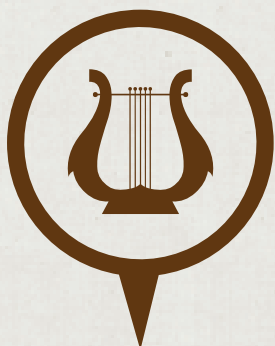
Kötvefűzve

Kunaszt

Tánc

Figaro

Egyfelvonás

Új szelek

„Ahol kinyílik a világ” – hirdeti a jelmondat az Operaház idei évadát. És valóban, nemcsak az operai repertoárban lehet tanúja a közönség a modern irányzatok, új látásmódok, a szokottól eltérő fel- és átdolgozások megjelenésének, de – ha óvatosabban is – a balettprogramba is került némi újdonság. Major Rita

○ FIŰK – FRENÁK PÁL TÁRSULAT

Igaz, nem maga az együttes szakított a tüttök és diadémok hagyományával, nem a táncosok hajtották sutba spicc-cipőiket, csupán teret, egészen pontosan színpadot engedett a Magyar Nemzeti Balett az alternatív együttesek bemutatkozásának is. Ezúttal az új trendet képviselő társulatok lépnek majd színpadra március 30-án az Erkel Színházban a *TáncTrend'15* című programban. Akik tehát a hattyúkat és a tündéreket kedvelik, azok inkább máskorra váltsanak jegyet, mert ezen az estén a táncművészet egy másik arculatával, a táncalkotások hagyományostól eltérő aspektusaival találkozhat a közönség. Ezek a darabok más befogadói hozzáállást is kívánnak... Ahol kinyílik a világ, ott szükség lehet a nyitott látásmódra is.

Az idei est egyik fellépője Fodor Zoltán Inversedance nevű társulata, amely már a nevével is jelzi, hogy ellenkező,

a hagyományoshoz képes fordított látásmóddal fordul a tánchoz. A 2010-ben alapított együttes ma már a hazai kortárs tánc állandó szereplője, bemutatóit a sokféleség, a kísérletező kedv jellemzi, legyen szó akár gyerekeknek szánt előadásról is.

Az általuk bemutatott produkció az *Eszter* címet viseli, mert a 2012-ben készült darab az ószövetségi *Eszter könyvéből* merít. Az alkotó ebben a táncműben Eszter történetét, valójában a zsidó hagyományból a purim ünnepének eredetét dolgozta fel. A koreográfia azt szeretné elmesélni, hogyan élhetett a zsidó származású Eszter a perzsák által leigázott nép tagjaként, majd később a nagy uralkodó, Áhásvérus kiválasztottjaként, származását eltitkolva, idegen ország uralkodónőjeként. De mindez valójában csak a kiindulópont volt Fodor számára ahhoz, hogy Eszter

B

○ INVERSEDANCE – FODOR ZOLTÁN TÁRSULATA: ESZTER | Fotó: Pintér Leó

életén keresztül a lelki vívódást, a rabság és a szabadság kettősségét, a hit és a szerelem közötti egyensúlyozást jelenítse meg a tánc nyelvére fordítva. Azt, hogy mindezt mennyire sikerült a mához is szólnia átadnia, a közönségnek kell eldöntenie.

Az est másik darabja a magyar kortárs tánc mára „klasszikusnak” számító alkotója, Frenák Pál híres *Fiúk* című alkotása. Frenák 1999-ben alapította társulatát francia–magyar koprodukcióban, és azóta folyamatosan részt vesz a magyar táncéletben, mégpedig erős művészi jelenléttel, meghatározó alkotásokkal. A *Fiúk* koreográfiájának első verziója még 2004-ben készült, és hamar a Franciaországban is elismert alkotó munkásságának emblémája lett. A magyar kortárs tánc egyik igazi kultuszdarabja olyan alkotás, amelyre még azok is kíváncsiak, akik amúgy nem nagyon kedvelik a tánc alternatív irányait. Amikor a koreográfia 2006-ban

Lábán Rudolf-díjat kapott, végképp bevonult a táncművészet újabb kori történetébe.

Frenák a táncművet 2010-ben felújította, azóta újabb és újabb előadók próbálhatták ki magukat benne a Frenák Pál Társulat nemzetközi csapatából. A táncosoktól teljes önátadást, rendkívüli koncentrátságot, biztos testtudatot és művészi kifejezést igénylő koreográfia nem hagyja érintetlenül a közönséget. A díszlettelenségben is szokatlan erős látványhatások a világítás dramaturgiai szerepétől még inkább felerősödnek.

„Én nem elvárásokból, hanem figyelemből dolgozom, és ezt szeretném látni a táncosaimon is. Figyelnünk kell önmagunkra és egymásra. A technikai tudás fontos, de az még inkább, hogy képesek legyenek bejönni a színpadra, megállni és jelen lenni. Néha ez a legnehezebb

Balett

○ MERLO: METAMORPHOSES

dolog. Őszintén szólva egy kreáció akkor működik igazán, ha a táncosok képesek arra, hogy a személyességen keresztül egy univerzálisabb minőséget hozzanak létre” – nyilatkozta Frenák egy interjúban.

A férfilét, a fiúvilág különösen őszinte víziójának részleteiről ezután hiba lenne bármit is előre elárulni, a felkavaró erejű, vallomásos alkotás azonban biztosan sokáig emlékezetébe vésődik az újra, a másfélére fogékony nézőnek.

Az est harmadik darabja, Andrea Paolini Merlo egyfelvonásosa *Metamorphosis Nocturnes* címmel. A Ligeti György No. 1-es vonósnégyesére készült neoklasszikus alkotás ugyan nem a legfrissebb trendhez tartozik, látványvilága és muzikalitása mégis a balettnyelv használatának új lehetőségeit mutatja. ○

Táncpanoráma

○ SZÉGEDI KORTÁRS BALETT:
STABAT MATER | Fotó: Kocsis Judit

Pas de quatre, négyes, kvartett... a balett szótárából kölcsönzött kifejezés ezúttal arra a négy társulatra vonatkozik, akik március 29-én együtt mutatkoznak be az Erkel Színház színpadán. A korábban hagyományteremtő szándékkal indított „vállalkozás” az idén ismét különböző hazai táncegyüttesek közös fellépésével színesíti a fővárosi táncrepertoárt. Major Rita

Négy együttes lép fel egy színpadon, egy estén, egyfajta körképet kínálva a közönségnek. Mert az ilyen, különböző koreográfiákból összeállított program azt mutatja meg, hogy az ország fontos táncközpontjaiban milyen alkotó erők, milyen koreográfiai szándékok működnek. A kínálatban ezúttal a patinás vidéki balett-együttesek és a házigazda Magyar Nemzeti Balett egy-egy táncdarabja szerepel.

A Győri Balett legutóbbi bemutatói közül Lukács András *Boleróját* hozza az estére. Lukács szinte „hazajön” ezzel a bemutatkozással, hiszen pályáját az Operaházban kezdte és korábban is számos balettje volt látható a nemzeti együttes repertoárjában. Ezúttal igazi sikerdarabbal örvendezteti meg a közönséget, amelyet eredetileg 2012-ben a Wiener Staatsoper számára készített. Az alkotás nyelvezetében

és szemléletében egyaránt friss és napjainkhoz szóló.

A fiatal koreográfus határozott elgondolással nyúlt Ravel remekművéhez: „ünnepi, elegáns, minimálzeneként” fogta fel, amelyhez „sötét báli képet” képzelt el. Táncosai terjedelmes fekete szoknyákban, „láthatatlan” lábakon suhannak, vonulnak, csavarodó, örvénylő kar- és felsőtestmozgásokkal. A zenei kompozíciós szerkezetnek megfelelő makacs ismétlődés duzzasztja egyre nagyobbá és nagyobbá a színpadi kompozíciót, miközben a néző egyre kíváncsibb lesz, hogy vajon hová tart mindez, mi lesz a végső megoldás.

A Pécsi Balett, Magyarország első modern balettegyüttese Cameron MacMillan *Beszélg hozzám* című egyfelvonásosát mutatja be. A fiatal új-zélandi koreográfus táncművészként

B

és alkotóként is egyaránt fontos szereplője korunk táncművészetének. Lukácshoz hasonlóan az ő pályafutásában is megfér egymás mellett a klasszikus balett hagyománya és az újító frissesség. A pécsi társulatnak 2014-ben készített darabja kissé absztrakt mű, amely a címben jelzetteknek megfelelően a kommunikációról szól, természetesen a tánc nyelvén. Kísérletének célja az emberi kapcsolatok bemutatása a táncosok közti kölcsönhatásokon keresztül, tömör, letisztult nyelven, bravúros táncteljesítményekkel. A táncosok egyéni közlésvilága gazdagítja a közös kommunikációt, a nézők elé tárva az emberi kapcsolatok számtalan dimenzióját, bonyolult viszonyrendszerét és érzelmi árnyalatait.

A Szegedi Kortárs Balett jubileumi kompozícióval, a *Stabat Mater*rel teszi le névjegyét a márciusi esten. A darab különlegessége, hogy az együtttest alapító és az első hat év munkáját meghatározó Imre Zoltán 1988-ban készített koreográfiát Pergolesi azonos című művére, amely a zeneirodalom talán leghíresebb Mária-himnusza. Ennek emlékét idézte fel Juronics Tamás, a szegedi együttes jelenlegi vezetője 1993-ban, saját koreográfiát készítve, amelyhez egy 20. századi komponista, az észt Arvo Pärt kevésbé ismert zeneművét használta.

2013-ban a társulat huszonöt éves jubileumára került ismét színpadra a bibliai témát kettős értelmezésben bemutató táncest. Nemcsak a régi és az új zenedarab, hanem a klasszikus és egy másfajta, talán aktuális értelmezés áll egymás mellett. A fiát elveszítő fájdalmas anya szimbóluma nem csupán mementó, a hit, a belőle származó erő, hanem

○ GYŐRI BALETT: BOLERO | Fotó: Marcali Gábor

○ PÉCSI BALETT: BESZÉLJ HOZZÁM | Fotó: Körtvélyesi László

a fájdalom mellett megszülető bizakodás jelképévé is válik a kettős koreográfiában. Juronics Tamás megfogalmazása szerint „a tánc ebben az előadásban a legkevésbé színház, sokkal inkább a zene és a képzőművészet elegye”, amelyhez a mozdulatok plasztikus szépsége a közös nevező.

A házigazda Magyar Nemzeti Balett is sikerdarabbal járul hozzá az esthez. A *Trójai játékok*, Robert North koreográfiája egyszerre „játszik” a látvány, a táncteljesítmény, a humor „hangjain”.

Mindemellett zenei különlegességével is rabul ejti a közönséget. A lüktető szamba ritmusa, az áradó energia és a változatosan kihasznált tér alkotják az alapelemeit ennek a táncjátéknak, amelyben a férfi táncosok atletikus duettjei és csoporttáncok látványos rituálévá alakulnak, egyaránt örömet okozva maguknak a táncosoknak és a nézőknek is. Aki tehát a táncművészet sokszínűségét szeretné élvezni, bizonyára nem fog csalódnani a *Pas de Quatre'15* című est láttán. ○

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

A Rajna *Richard Wagner* kincse

Opera egy felvonásban, német nyelven, magyar és angol felirattal

Rendező ▶ **M. Tóth Géza**
Karmester ▶ **Halász Péter**

Bemutató ▶ **2015. március 21., Operaház**
További előadások ▶ 2015. március 24., 26., 28.

Alberich és az ács

○ MATS BÄCKER

Egy újságíró mindig mindenre felkészül. Arra is, hogy a kiszemelt művész vonakodva nyilatkozik. Így nagy öröm, ha a nemzetközi porondon egyre nagyobb hírnévnek örvendő előadó – ez esetben Marcus Jupither – csak annyit mond: hívjon bármikor. *Becze Szilvia*

És tényleg. A kiváló svéd bariton pontban a megbeszélte „bármikor” idejében jókedvűen veszi fel a telefont, épp tesz-vesz a nyaralójában. Elsőként kedvenc szerepei iránt érdeklődök, amelyek közül az egyik biztosan Alberich, mert sokszor énekelte már, de karrierje egyik mérföldkövének is tekinthető, hiszen a párizsi Operában beugrásként aratott hatalmas sikert. Igaz, az nem *A Rajna kincse*, hanem a *Siegfried* volt. Mi a különbség Alberich és Alberich között? – kérdeztem.

– A legfontosabb az, hogy a Siegfried Alberich-je rövidebb, a valódi figura A Rajna kincsében jelenik meg. Ez az egyik igazi főszerep, amellyel együtt jár, hogy a figura a darab során egyre nehezebbé, fajsúlyosabbá válik, mind megformálásban, mind hangilag. Ugyanakkor, bár azt mondtam, a Siegfried Alberich-je rövidebb szerep, ám ott kezdődik, ahol A Rajna kincse véget ér, vagyis a súlyos drámaiság itt még tovább fokozódik. Számomra olyan ez a figura, mint egy Forma-1-es autó: folyamatosan a gázpedálon van a lábam, nagy a kihívás. Éppen ezért olyan izgalmas újra meg újra megszemélyesíteni ezt a karaktert.

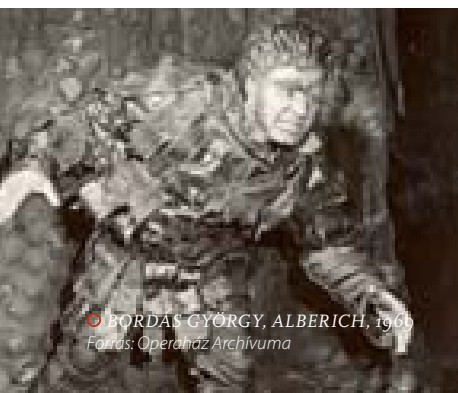
– **Ám nem „csak” erről a két operáról beszélhetünk, Önt ettől függetlenül is nevezhetjük kiváló**

○ TÓTH SÁNDOR, ALBERICH, 1974
Forrás: Operaház Archívuma

Wagner-énekesnek. Már nemcsak a közönség, hanem a kritika is méltatja rendkívül autentikus előadásait. Ez a vélemény kiváló előadásokat sejtet, de hogyan változtatja mindez a művész életét? Az öröm vagy a felelősség lesz egyre több?

– Éppen a két legfontosabb jelzőt említette. Wagnert énekelni mindig mindkettőt jelenti. Hatalmas öröm és óriási felelősség. Tudom, hogy kissé közhelyesen hangzik, mégis így van: az ember minden alkalommal arra törekszik, hogy a legtöbbet hozza ki magából, ugyanakkor tisztában kell lenni a wagneri hagyományokkal is, mert a jó értelemben megszokott előadói technikát várja és elvárja a vajtűfülű közönség.

○ BÓRDÁS GYÖRGY, ALBERICH, 1965
Forrás: Operaház Archívuma

– Ha egy énekes lehetőséget kap, hogy rendezzen, mégpedig A Rajna kincsét, ez azt jelentheti, hogy nemcsak előadóként, hanem művészként is tudatában van a wagneri kötelezettségeknek. Viszont éppen azért, mert belülről, énekesként ismeri a darabot, vélhetően egészen másképp működik rendezőként, mint az az alkotó, aki „csupán” kívülről szemléli, tervezi az előadást.

– Igen, ez érdekes helyzet. Én azt tapasztaltam, hogy énekesként az ember, bár valóban ott van a nagy egészben, mégiscsak önmagával, a saját szerepével foglalkozik igazán. Valahogyan próbálok védeni a karaktered jelentőségét, és persze folyamatosan fejleszteni azt. Rendezőként azonban az egészért tartozom felelősséggel, és a színpadot, a látványt mindig összességében kell terveznem. Ugyanakkor valóban jelen van az énekes is bennem, ami talán annyit jelent, hogy megpróbálok minden egyes figurára külön figyelni, mert magam is tudom, milyen fontos az énekesnek, hogy állandóan érezze a saját jelentőségét. Nem mondom, hogy a rendezők nem

○ TÓTH JÁNOS, ALBERICH ÉS
BERCZEELY ISTVÁN, WOTAN, 2006
Fotó: Ede Vera

○ LENDVAI ANDOR, ALBERICH
Forrás: Operaház Emlékgyűjteménye

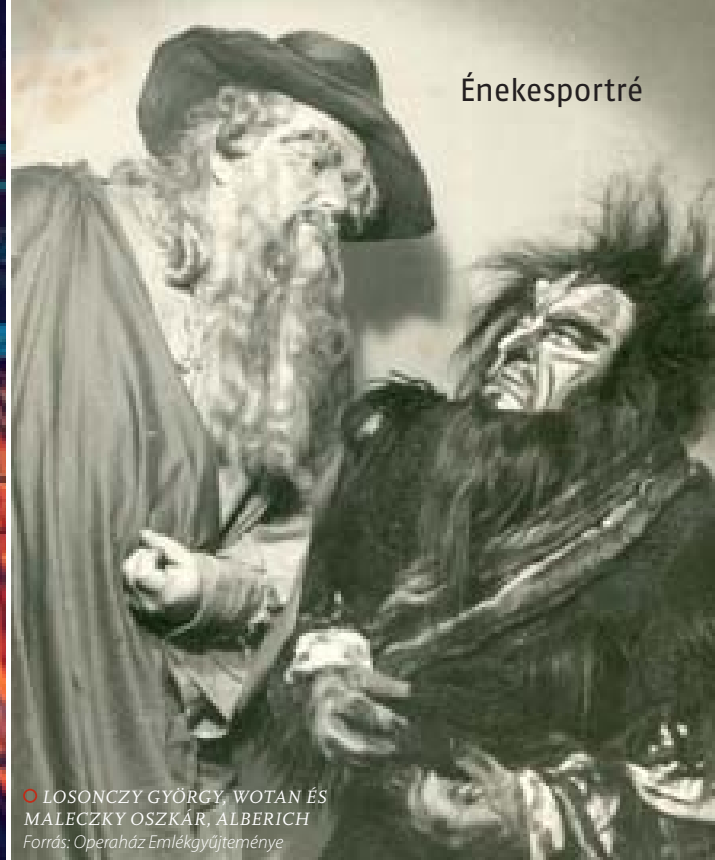
gondolkoznak így, de vannak olyanok, akik sokkal többet foglalkoznak a saját koncepciójuk nagy egészével, mint a részletekkel. Én pedig megpróbálok mindkettőre koncentrálni.

– Ez a tudás valahol elkezdődik. Mindig is az énekesi pálya vonzotta?

– Igen, és ez igen egyértelműen alakult, hiszen apám is operaénekes, a Svéd Királyi Opera művésze volt huszonöt éven át. Mindössze három éves voltam, amikor először magával vitt a színházba, és onnantól rendszeresen, mert imádtam ott lenni. Körülbelül tizennégy éves koromra már teljesen biztos voltam benne, hogy ez lesz az én életem is, és akkor már tudatosan készültem a pályára. Természetesen némileg könnyebb tette az előrejutást, hogy apám és művészbáratai rengeteget segítettek a kezdeteknél. De eljön a pont, amikor ez már nem elég. Azt kell mondanom,

○ GURBÁN JÁNOS, ALBERICH, 1993 | Fotó: Mezey Béla

○ LOSONCZY GYÖRGY, WOTAN ÉS MALECZKY OSZKÁR, ALBERICH
Forrás: Operaház Emlékgyűjteménye

hogy operaénekesé válni apám idejében és ma, ugyan mindössze egy generáció a távolság, mégis egészen más helyzetet jelent. Ugyanis amíg akkoriban, a hatvanas-hetvenes években leginkább a hangis adottságok voltak fontosak, ma ez már nem elég. Elvárás, hogy a mai operaénekes egy személyben legyen gyönyörű hanggal megáldott művész és kiváló színész. Ma már csak e kettő együtt hozhat létre igazi karriert.

– **Ahogy már említettük, baritonként gyakran énekel meglehetősen drámai szerepeket. Nyilván nem lehet úgy színpadra lépni, hogy két perccel korábban még mondjuk SMS-t írt, majd azonnal átlényegül. Mennyire hatnak a mindennapi életére, egyéniségére az éppen megformált szerepek?**

– *(Az eddig is kedvesen mesélő hang most oldódik fel igazán, a telefonban nevetés és elgondolkodás hallatszik.)*

Nos, remélem, hogy nem túlzottan! Mert valóban gyakran játszom igazi gonoszokat, saját egyéniségemtől viszont semmi nem áll távolabb, mint az erőszak. De az évek során, ahogy egyre több beteg lelkű figura került az utamba, megismertem, megtanultam, hogyan is gondolkodnak. És itt lép a képbe a színészet. Ha jól csinálom, mindenki elhiszi, milyen rettenetes alak vagyok. De őszintén remélem, hogy a barátaim még nem vettek észre rajtam örületre utaló jeleket. Komolyra

fordítva a szót, bizonyos értelemben igenis hatással vannak rám a szerepek, ami okozhat néha nehéz pillanatokot is, de igyekszem jól gazdálkodni ezzel és a magánéletet nem összekeverni a színpadi léttel. Látja, erre jó ez a hétvégi házikó, ahol tökéletesen kikapcsolhatók és a hobbimnak élhetek. Szervedélyes asztalos vagyok ugyanis, persze csak a magam örömeire, mert nagyon jó kontraszt a szabadidőmben kétkézi munkával alkotni és a szellemet pihentetni. ○

○ ALBERICH, MOLNÁR ÁRPÁD
JELMEZTERVE, 1889
Forrás: Operaház Emlékgyűjteménye

○ GURBÁN JÁNOS, ALBERICH A SELLŐKKEL:
KOVÁCS ANNAMÁRIA, KUKELY JÚLIA,
MARIA TERESA URIBE, 1993 | Fotó: Mezey Béla

○ BONCSÉR GERGELY | Fotó: Nagy Attila

A kulturális palettán pár éve megjelent éjszakai programok egyre népszerűbbek a közönség körében. Az Operaház tavaly megrendezett *MozartLateNight* programja is folytatást érdemelt. Idén Saint-Saëns *A sárga hercegnő* és Bizet *Dzsamilé* című egyfelvonásos operáit játszották február végén, március elején a Zeneakadémia Solti György Kamaratermében – szigorúan tizennyolc éven felülieknek.

Keleti bódulat

„... az idei, franciás (és egyúttal keleties) tematikájú késő esti operaprodukció, a FrenchLateNight második előadásán telt ház volt. Két francia egyfelvonásos, két 1872-es ősbemutatójú opéra comique került egymás mellé ez alkalommal: Georges Bizet Dzsamiléje és Camille Saint-Saëns *A sárga hercegnő* című dalműve. S itt máris nyugtázhatjuk a FrenchLateNight első számú és korántsem lebecsülendő művészi hozadékát (és közönségnevelési tettét), vagyis azt, hogy egyetlen este leforgása alatt meghittebb viszonyba juthattunk az opéra comique – mifelénk leginkább csak nevezetről ismerős – műnemével. Mert ha a Carmen operatörténeti ismereteinkre büszkén ide is soroljuk, azért a Carmen mindenkifelett önmaga, s nem egy zsáner reprezentánsa, arról már nem is beszélve, hogy a nemzetközi operaipar egy bő évszázadra meg is fosztotta e csodát őseredeti formájától.

Prózai dialógusok, korántsem feltétlenül komikus, de többnyire könnyed és világos alaptónusú, latinus racionalitással szervezett cselekmények és zenék jellemzik az opéra comique univerzumát, s erről rögvést az elsőként felhangzó Dzsamilé

nyitányát hallva is meggyőződhetett a közönség. Az este egyik hőseként tisztelhető Köteles Géza karmester már itt nyilvánvalóvá tette, hogy biztos kézzel irányított zenekari produkcióra számíthatunk, s hogy interpretációja az áttekinthetőség és a raison jegyében áll majd.”

(László Ferenc, *Fidelio.hu*)

○ BONCSÉR GERGELY,
BÁTKI FAZEKAS ZOLTÁN
Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Nagy Attila

○ BÁTKI FAZEKAS ZOLTÁN | Fotó: Nagy Attila

○ KÁLNAV ZSÓFIA,
BONCSÉR GERGELY | Fotó: Nagy Attila

lubickolhat egy szinte rá szabott szerepben. Kornelis szenvedélyességig fokozódó bódulatát szélsőségektől mentesen, ugyanakkor már-már ijesztő hitelességgel kelti életre – olyannyira, hogy el is lopja a show-t Szemere Zita Lénája elől, akinek így jobbára a végszavazás jut; e nőiesített untermann szerepben azonban e kiváló fiatal megcsillogtatja a rá máskor is jellemző színészi és vokális erényeket. A Kornelis látomásaiban vissza-visszatérő sárga hercegnő ezúttal kék hercegként kel életre Apáti Bence szuggesztív megformálásában. Noha az előadás nem ad rá választ, hogy személyében valóban a hercegnőt kell-e tisztelnünk, vagy inkább a látomásokat okozó rossz szellemet, ez az eldöntetlenség, lebegtetés kifejezetten jót tesz az egész interpretáció látomásosságának."

(Bóka Gábor, Operavilag.net)

○ KÁLNAV ZSÓFIA, BONCSÉR GERGELY
Fotó: Nagy Attila

○ KÁLNAV ZSÓFIA | Fotó: Nagy Attila

„A sárga hercegnő – telitalálat. Nem mintha különleges filozófiai mélységekbe nyerhetnénk bepillantást kellemes háromnegyed órája alatt, ám ami kihozható a kábítószerfüggőség veszélyeit taglaló történetből, azt Székely Kriszta rendezése feltűnően kész eszköztárával sikeresen jeleníti meg. Pedig szigorúan szemlélve ebben az előadásban sem történnek nagy dolgok – mégis: a díszlet (Cseh Renátó) dekorációként is jelentéssel telítődő volta, a világitásdramaturgia tudatos és profi kimunkálása, a mozgásszínházi elemek visszafogottságában is hatásos használata mind-mind mifelénk ritkaságszámba menő operarendezői erényekre és kiérlelt eszköztárra utalnak.

Ám a legfontosabb, hogy mindez az énekes-színészi alakításokban is tükröződik – mindenekelőtt Balczó Péterében. E tehetséges művész karrierjének kezdetétől fogva a lírai és a karaktertenor szerepek határán mozgó, gyengeségük következtében elbukott és/vagy meghasonlott figurák életre keltésében nyújtja a legtöbbet, a legjobbat – s most A kéjenc útja Tom Rakewellje után alig egy hónappal ismét

○ BONCSÉR GERGELY | Fotó: Nagy Attila

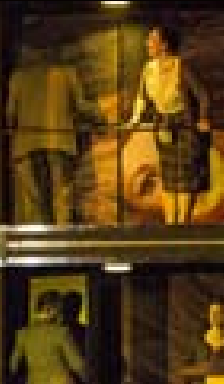
○ KÁLNAV ZSÓFIA | Fotó: Nagy Attila

○ KÁLNAV ZSÓFIA,
BONCSÉR GERGELY
Fotó: Pályi Zsófia

Visszatekintő

A három kívánság átka

○ BALCZÓ PÉTER | Fotó: Rákossy Péter

○ KÁLMÁN PÉTER | Fotó: Nagy Attila

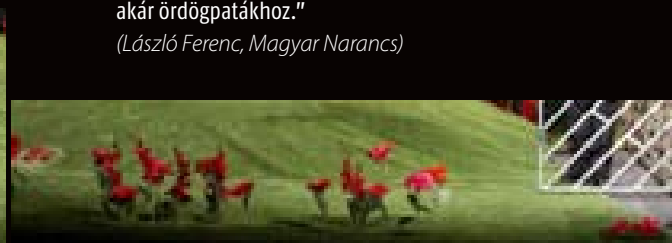
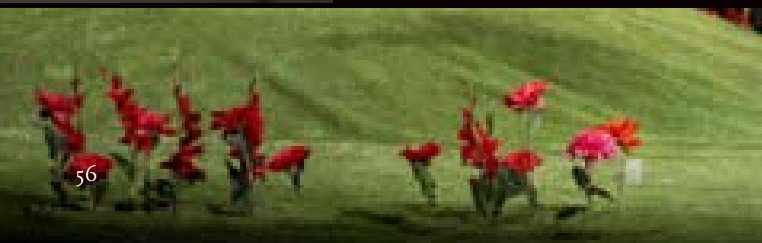
Több évtizednyi port fújt le az Operaház Stravinsky neoklasszikus operájáról a *The Rake's Progress*-ről, amikor harmincöt év után ismét műsorára tűzte azt. A *kéjenc útja* címét viselő produkcióban Tom Rakewell története elevenedik meg, amely a vidéki idillből indulva a gazdagságon át a börtönig, majd a tébolydáig vezet. Az Anger Ferenc rendezte és Erik Nielsen pálcája alatt megszólaló mű májusban még kétszer látható az Operaház színpadán.

○ BALCZÓ PÉTER | Fotó: Nagy Attila

„Amíg a nézőtér lassanként hozzászoktatja magát a mű zenéjéhez, fent, a színpadon ügyes, mutatós és helyenként gondolatgazdag produkció zajlik: az a fajta rendezői operaszínház, amely nem veri ki a biztosítékot, de egyszerismind trendin hat. Ez már önmagában sem lenne kevés, de Anger Ferenc rendezői és Zöldy Z. Gergely látványtervezői munkáján megérződik egyrészt az energiabefektetés átlagot meghaladó foka, másrészt a személyes érintettség, a bevonódás ténye is. (...) A *Rake's Progress* most rokonszenves egyéni teljesítményeket és biztató csapatmunkát láttatott és hallatott velünk. Balczó Péter fiatalos hétköznapisága és hétköznapias fiatalossága ideálisan lefedi az itt és most a címszerepre ideális típust: ő a srác a szomszédból, egy kortárs Akárki. A hangja elbírja a szótlamot, az angolszöveg-mondása lelkiismeretes, a figura képes felkelteni a nézői szimpátiát. Ellenpólusát, kísérőjét és kísértőjét, azaz Nick Shadow-t Kálmán Péter adja: az alkati különbözőségből következően fel sem merül, hogy doppelgänger lenne, ellenben rutinosan kijátssza a rendezői ötleteket, kapcsolódnak azok akár nyakkendők cseréjéhez, akár ördögpatákhhoz.”

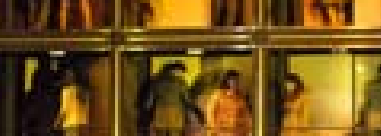
(László Ferenc, *Magyar Narancs*)

○ PALERDI ANDRÁS, BALCZÓ PÉTER, ELEANOR LYONS | Fotó: Rákossy Péter

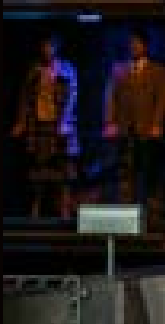

„Stravinsky kortárs klasszikusa két részben – a második felvonás megszakításával –, így a hármasszám köré épülő cselekmény szigorú szerkezetét megtörve, de minőségi zenei megvalósításban került mintegy három évtized után ismét a budapesti közönség elé. A zenekar jól teljesítette feladatát Erik Nielsen vezényletével, az énekkar ismét kiemelkedően szólt.”

(Fülöp Károly, Operavilág.net)

○ BALCZÓ PÉTER | Fotó: Csibi Szilvia

„Az ördög, Nick Shadow szerepében ki-magaslik a szereposztásból Kálmán Péter, az énekes máskor túlságosan higgadtnak tűnő profizmusa itt most értelmet kap, nemcsak a jó cselekedetnek, de a gonosz-ságnak sincs értelme, hiszen mindenkire rátelepszik a predestináció.”

(Fáy Miklós, Nol.hu)

○ ELEANOR LYONS | Fotó: Pályi Zsófia

„Anger Ferenc munkájáról csak a legnagyobb elismerés hangján tudok szólni, valódi felüdülés ilyet látni a sokat próbált operalátogató számára. A misztérium korunkba helyezését kiválóan szolgálja a rendezés, amely továbbgondolás, egynémely kortárs előadás rendezői túlgondolásai nélkül.”

(V. Szűcs Imola, Operaportal.hu)

○ SZIGETVÁRI DÁVID | Fotó: Pályi Zsófia

„Erik Nielsen nagyon jól ráérez a darabban végig jelen lévő kontrasztokra, hol finoman, hol erőteljesen, mindig jól eltalálva vezet a zenekart. Külön dicséretet érdemel a Strausz Kálmán vezette kórus. Eleanor Lyons egyenletesen jól teljesít, lírai, de nem túl sokat tapasztalt szopránja jól együttműködik a zenekarral. Balczó Péter gyönyörű színeket tudott megénekelni. (...) Kálmán Péter tökéletes bizonyítéka annak, hogy a színész a negatív szerepben tud leginkább tündökölni. Szigetvári Dávid, Meláth Andrea, Kovács Annamária és Palerdi András is remek, karakterükhöz passzoló szerepeket kaptak.

Sokan nem ismerik Stravinsky e művét, holott megérdemelné. Most úgy tűnik, az Operaház új rendezésével még népszerűvé is válhat a darab.”

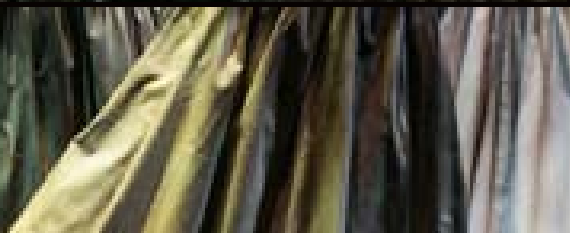
(Vladimíra Kmečova, OperaPlus)

„Anger Ferenc rendező, Zöldy Z. Gergely látványtervező és Kenesey Judit dramaturg a szerző instrukcióit követve pontosan és kifejezően jelenítettek meg minden fontos ötletet – beleértve az erkölcsös is. Figyelembe vették még az apróbb megjegyzéseket is (rácsajtó, kerti pihenőhely) – amit manapság szinte senki nem tesz meg. Nem vitatkoztak Stravinskyvel – a zeneszerzőhöz való kegyesség pozitívan hatott a darab egészére. A karmesteri pulpitusnál az iowai születésű Erik Nielsen állt. Vezénylete alatt a zenekar rugalmasan, megrendítően, egyértelműen szólt. A kiváló formáció és Eleanor Lyons különlegesen lágy hangja kiegészítették a minőségileg kidolgozott zenekari teljesítményt.”

(Gyulara Sadykh-zade, Vedomosti)

○ MELÁTH ANDREA, BALCZÓ PÉTER | Fotó: Pályi Zsófia

○ MAJOROS BALÁZS,
KRISTINA STAROSTINA
Fotó: Nagy Attila

Több mint tánc

Kenneth MacMillan, a 20. századi brit balettélet legjelentősebb alakjának *Manon* című alkotását hazai együttes még nem mutatta be. A világhírű koreográfiát a Magyar Nemzeti Balett négy szereposztásban, eredeti Nicholas Georgiadis-tervek alapján készült díszlettel és jelmezekkel tűzte műsorra. Íme, egy képes összefoglaló a februári premier után márciusban is látható táncos kuriózumról.

○ ALIYA TANYKPAYEVA, DMITRY TIMOFEEV
Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Nagy Attila

○ MAJOROS BALÁZS, ALIYA TANYKPAYEVA,
SZIRB GYÖRGY | Fotó: Nagy Attila

○ NAKAMURA SHOKO, OLÁH ZOLTÁN | Fotó: Pályi Zsófia

○ DMITRY TIMOFEEV
Fotó: Nagy Attila

○ KRISTINA STAROSTINA | Fotó: Nagy Attila

○ ALIYA TANYKPAYEVA, DMITRY TIMOFEEV
Fotó: Nagy Attila

○ ALIYA TANYKPAYEVA,
CSERTAI JÓZSEF | Fotó: Nagy Attila

○ VENEKEI MARIANNA | Fotó: Pályi Zsófia

○ NAKAMURA SHOKO,
OLÁH ZOLTÁN
Fotó: Pályi Zsófia

○ LEBLANC GERGELY, FELMÉRY LILI | Fotó: Pályi Zsófia

Visszatekintő

○ Fotó: Nagy Attila

○ KÁLMÁNDI MIHÁLY
Fotó: Nagy Attila

○ RÁCZ ISTVÁN | Fotó: Nagy Attila

○ NYÁRI ZOLTÁN | Fotó: Nagy Attila

○ RÁLIK SZILVIA, PALERDI ANDRÁS | Fotó: Pályi Zsófia

Felszabadítva

Mikó András csaknem harminc éve, több mint kétszáz alkalommal játszott rendezését váltotta fel Kesselyák Gergely új *Nabuccó*-ja februárban. Az egyik legnépszerűbb Verdi-remeket az Erkel Színházban láthatták az érdeklődők.

„Nem titkolom, Kesselyák Gergely elképzelése a népoperáról számomra rendkívül szimpatikus. Meggyőződésem, hogy ez a műfaj csak tetszhalott, de ha átcsomagoljuk a mai kor igényei szerint, újra régi fényében tündökölhet. Ehhez persze nézők kellene, olyanok, akik nem csak estélyiben, nem csak arannyal csillogó, rangos épületekben és nem csak végtelenül elvont rendezésekben tudnak gondolkodni.

Erre való az Erkel Színház, amely újbóli megnyitása óta minden egyes nap bizonyítja, hogy az opera műfaja a rendszerváltás óta csakis pénzkérdés miatt vált egy szűk réteg előjogává. Ha elérhető az ára, szinte verekednek a jegyekért. (...) Kesselyák elképzelése az Istenhez való visszatalálásról, a hitről, az ezekből születő új világrendről, az univerzum törvényszerűségeiről elvonatkozta a történetről, de mégsem veszi el a librettó szerinti kor stílusjegyeit. Bár látszólag historizál, valójában nagyon is spirituális a megközelítés, ami nemcsak a gigantikus hatású színpadképen (díszlettervező: Zeke Edit), vagy a látványos jelmezeken (jelmeztervező: Papp Janó) jön át, hanem

a zenén is. Ennek nyilvánvalóan egyik oka az, hogy Kesselyák maga is karmester, ha rendez, akkor is elsősorban a zenéből indul ki, másrészt érezhetően teljes az összhang kiváló kollégájával, Kovács János karmesterrel. A zenekar játéka emiatt rendkívül sokszínű és szinte beszédes, ahogy nemcsak kíséri, de szinte meg is jeleníti a színpadi történéseket, az énekkar pedig átütő erejű. A Nabuccónak egyébként is lelke a kórus, ha az énekkari részeket jól megoldják, már nyert ügye van az előadásnak.”

(Kiss Eszter Veronika, Mno.hu)

○ RÁLIK SZILVIA | Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Nagy Attila

○ RÁLIK SZILVIA, GÁL ERIKA, PALERDI ANDRÁS, HORVÁTH ISTVÁN | Fotó: Nagy Attila

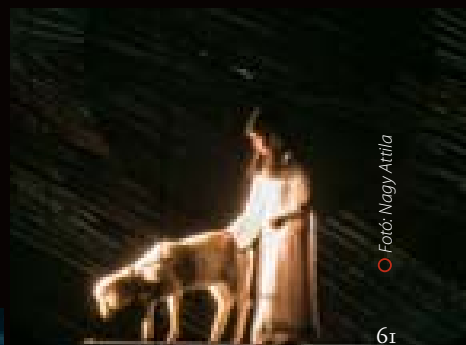

○ GÁL ERIKA, ALEXANDRU AGACHE | Fotó: Nagy Attila

„Nem lehetett panasz Horváth Istvánra Izmael szerepében, még kevésbé Palerdi Andrásra, aki Zakariás szerepéből igazi nagy alakítást hozott ki, s hangban számomra Gál Erika (Fenéna) olykor még Rálik Szilviát (Abigél) is felülmúlta. Az est igazi sztárja – a címszerepben – Alexandru Agache volt, aki hangban és alakításban is maradandót alkotott. S mindehhez a zenekar is igazán szépen muzsikált (gondoljunk az olykor kegyetlenül nehéz, még a Rossini-örökségen nevelkedett belső szólamokra, például a fafúvóknál), Kovács János pedig lendületesen és egyfajta folyamatos méltósággal vezette végig az együttest a négy felvonáson. (...) rendkívül szép részletek is vannak a rendezésben, különösen a tömegjelenetek ilyenek, legfőképp a Va pensiero, azaz a Mint a fecske. Én még nem láttam operában ráadást, hát most erre is sor került, ezt a slágert adta rá mindenki, beleértve a közönség bátrabbik felét is.”
(Mesterházi Gábor, Fidelio.hu)

„Agache művészetéről az elmúlt hónapokban jószereivel elhangzott már minden, a hang szépségét, kifejező erejét, volumenét dicsérni csak ismétlés lenne. Arra a hallatlan profizmusra hívnám fel a figyelmet mindenekelőtt, amellyel alakítását felépíti. A figura és a szólam ívére, amelyben minden pillanatban megtalálja az adekvát szint és dinamikai árnyalatot. Végig döbbenetes erővel uralja a színpadot, ha onnan elszakítják, mint például az első felvonásban, akár az egész színházat is. Ha megjelenik, nem létezik nem csak órá figyelni, mert megváltozik a légkör, minden új dimenzióba kerül – ám a sok erős és még erősebb pillanat után a negyedik felvonás áriájában jut el a csúcspontra, szerepe igazi és valódi tetőpontjára. Soha senkitől nem hallottam az áriát így, egy ember teljes összeomlását követő újjászületéssel interpretálni. Ahogy ő megszólaltatja a Dio degli Ebrei, perdono! mondatot, majd utána a Dio di Giuda! áriát intonálja, az valóban biblikus szférákba emeli a hallgatót, a megtisztulás és a bűnbocsánat isteni kegyét sugallva. Az áriát követő cabaletta hatásában állja a versenyt a legjobb Manricó Strettájával is, fantasztikus g-vel és asz-szal, olyan erőt árasztva, hogy az ember tényleg nem tehet mást, mint tátott szájjal bámulja. Minden hangja, gesztusa élmény és operai ünnep.”

(-ppp-, Momus.hu)

○ Fotó: Nagy Attila

Fotó: Berecz Valter, Nagy Attila, Pályi Zsófia, Rákossy Péter

Bálok bálja

Valentin napján a tudomány és a művészet adott randevút egymásnak a Faust Bálon. A Goethe főműve előtt tisztelgő, karitatív célú összművészeti rendezvény emellett találkozási „pontot” teremtett az ország prominens közéleti, gazdasági és nemzetközileg is elismert egyéniségeinek. Az est díszvendége Angela Gheorghiu világhírű szoprán volt, aki első alkalommal lépett a magyar közönség elé.

○ PALOTÁS – A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLA NÖVENDEKEI | Fotó: Rákossy Péter

○ Fotó: Rákossy Péter

○ ANGELA GHEORGHIU | Fotó: Nagy Attila

○ SZINETÁR MIKLÓS,
DR. TURKOVICS MONIKA
Fotó: Rákossy Péter

○ DR. FŐZŐ VIRÁG,
SOLYMOSI TAMÁS
Fotó: Nagy Attila

○ VENEKEI MARIANNA,
ANGER FERENC
Fotó: Nagy Attila

○ FAUST-WALZER – AZ ELSŐBÁLOZÓK TÁNCA | Fotó: Rákossy Péter

○ ÓKOVÁCS SZILVESZTER FELESÉGÉVEL ÉS DR. NAVRACSECS TIBOR A KISLÁNYÁVAL | Fotó: Pályi Zsófia

○ Fotó: Nagy Attila

○ Fotó: Berecz Valter

○ UTCABÁL – SENA KONCERT | Fotó: Berecz Valter

○ HALÁSZ PÉTER | Fotó: Nagy Attila

○ UTCABÁL | Fotó: Berecz Valter

Mézeskalács helyett

A Faust Bált értékközvetítő és hagyományokat őrző szándék mentén, jótékonyági céllal rendezték meg: a résztvevők megváltott jegyükkel egy mentőautó megvásárlásához is hozzájárultak. E gondolatmenet folytatásaként másnap délelőtt az összművészeti estély ünnepélyes díszletében hátrányos helyzetű gyerekek tekinthették meg Humperdinck meseoperáját, a *Jancsi és Juliskát* a Morzsabál keretében.

Fotó: Pályi Zsófia

Visszatekintő

Fotó: Pályi Zsófia

Fotó: Pályi Zsófia

GÁL GABI, KISS TIVADAR | Fotó: Pályi Zsófia

GÁL GABI | Fotó: Pályi Zsófia

GÁL GABI, BEDÓ DORISZ,
ARAGNO UMBERTO | Fotó: Pályi Zsófia

BEDÓ DORISZ, ARAGNO UMBERTO
Fotó: Pályi Zsófia

ACZÉL ANDRÁS | Fotó: Pályi Zsófia

PORT.hu

Válassz élményt!

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

2015
március
április

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

OPERA

március 1., 5., 6., 8., 11.,
12., 13. **MANON** | *SIR KENNETH MACMILLAN–
JULES MASSENET–MARTIN YATES*

március 4., 10., 14., 22. **Bánk bán** | *Erkel Ferenc*

március 7. **Nagy Iván Nemzetközi Balettgála**

március 9., április 13. **Hangversenyek az Operában**

március 18., 20., 22., 27., 29. **Ariadné Naxoszbán** | *Richard Strauss*

március 19., 21., 24., 26., 28. **A RAJNA KINCSE** | *RICHARD WAGNER*

március 21., április 18. **(J)Összművész? –
Ismert művészek ismeretlen arcai**

március 31., április 3., 6. **Parsifal** | *Richard Wagner*

április 1., 2., 4., 8. **János-passió** | *Johann Sebastian Bach*

április 10., 12., 17., 19. **Figaro házassága** | *Wolfgang Amadeus Mozart*

április 11. **Evelyn Herlitzius Wagner-estje**

április 18., 21., 23., 26. **Jenůfa** | *Leos Janáček*

április 19. **Királyi Zeneterem – ahol a kamarazene terem**

április 24., 25., 26., 29., 30. **A HATTYÚK TAVA** | *R. VAN DANTZIG–
T. VAN SCHAYK–P. I. CSAJKOVSZKI*

ERKEL

március 3., 11., 13. **Hunyadi László** | *Erkel Ferenc*

március 6., 8. **Luisa Miller** | *Giuseppe Verdi*

március 7., 10., 12., 14., 17.,
19., 21., 25. **A sevillai borbély** | *Gioacchino Rossini*

március 20., 22., 24., 26. **Don Giovanni** | *Wolfgang Amadeus Mozart*

március 29. **Pas de Quatre '15**

március 30. **TáncTrend '15**

április 2., 4., 10., 12., 14.,
15., 19. **Aida** | *Giuseppe Verdi*

április 10., 11., 12., 18., 19. **LEÁNDER ÉS LENSZIROM** | *TALLÉR ZSÓFIA*

április 13. **Leo Nucci Verdi-áriakonzertje**

április 21., 23., 24., 26., 27. **Primavera '15 –
magyar operatársulatok premier-körképe**

ZENEAKADÉMIA – Solti György Kamaraterem

FrenchLateNight

2015. március 6., 7. **A sárga herceg/nő** | *Camille Saint-Saëns*
**Dzsamile, avagy a szerelmes
rabSzolgalány** | *Georges Bizet*

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ELSŐSORBAN

BÉRLETÚJÍTÁS MÁRCIUS 9–12.

BÉRLETVÁLTÁS MÁRCIUS 16. – JÚNIUS 30.

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

15
20
16

LÉTAY KISS GABRIELLA
operaénekes